

MEDYALAB

AİLE

MART 2021

MEDYALAB DERGİSİ İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ MEDYA ÇALIŞMALARI UYGULAMA
VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (İSÜMED) TARAFINDAN ÇIKARILMAKTADIR.

5.SAYI

EDİTÖR

AYBİKE SERTTAŞ

TASARIM

ENES ALUÇ

EMEĞİ GEÇENLER

*DOÇ. DR. AYBİKE SERTTAŞ
*DORUKAN ÇELİK
*DOÇ. DR. HASAN GÜRKAN
*ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ TUGAY SARIKAYA
*STÜDYO SORUMLUSU YAREN KALKAN
*STÜDYO PRODÜKSİYON SORUMLUSU ENES ALUÇ
*İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ KLİNİK PSİKOLOG SAİME SERPİL ÖZGÜL
*MELİSSA FEZA KATLAR
*GİZEM ÇINAR
*FURKAN TUNÇEL
*DİLARA NUR OKA
*ENES DİLLİ
*İLAYDA MARANGÖZ

GRAFİK TASARIM

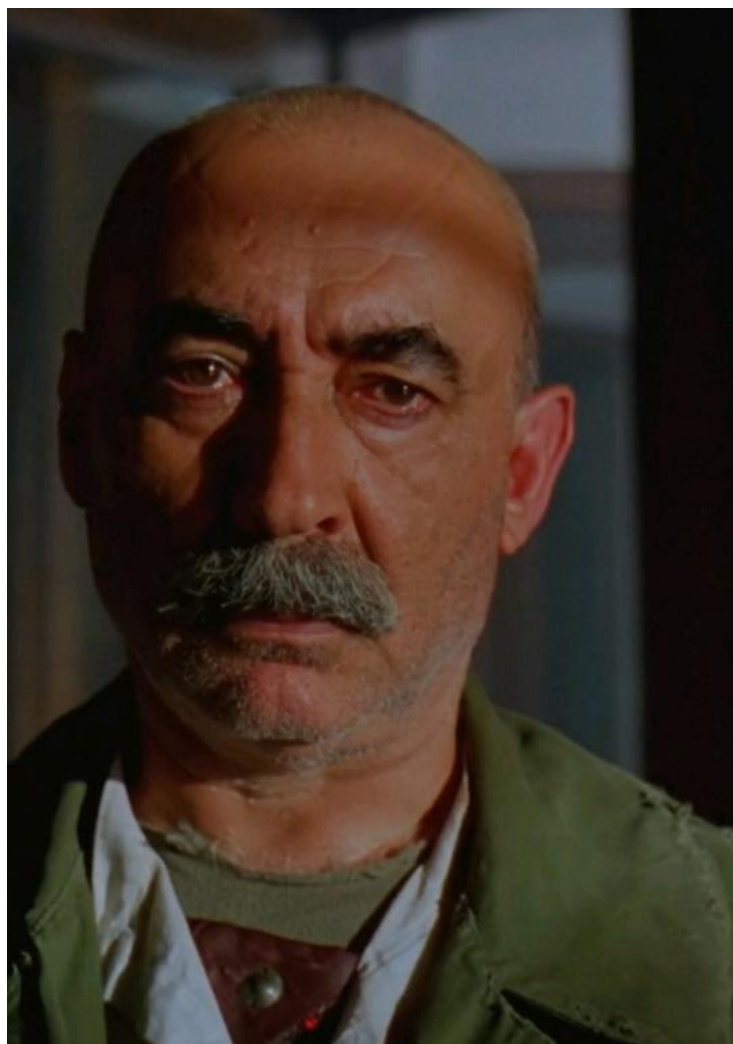
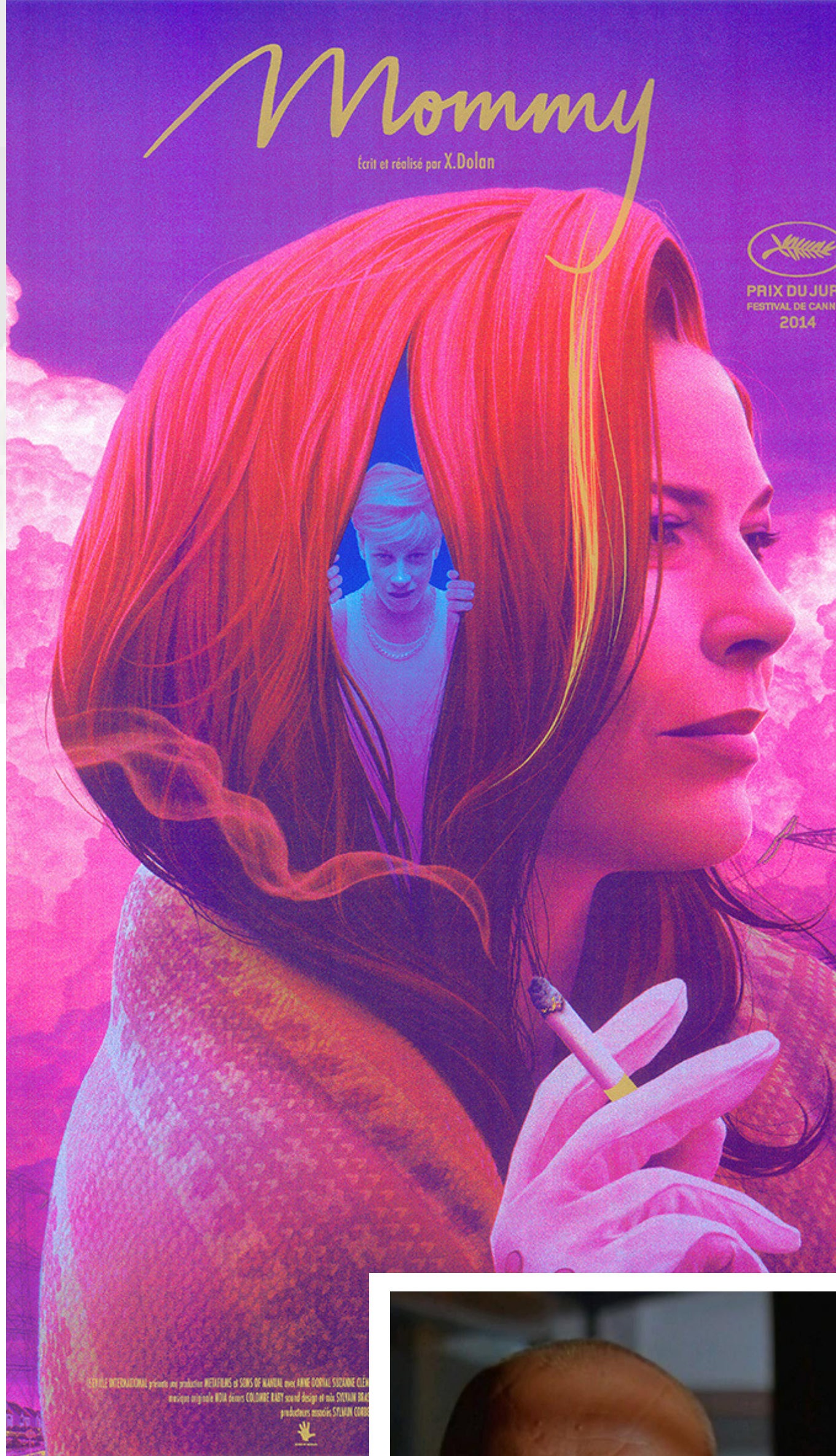
ENES ALUÇ

MEDYALAB HAK.

MedyaLab dergisi Aylık yayınlanan bir dergidir. Bu dergi basın meslek ilkelerine uymayı taahhüt eder. MedyaLab dergisinin içeriği, tamamen ya da bölümler halinde dergi yönetiminden ve yazarlardan izin alınmaksızın kullanılamaz.

ADRESLER

isumed@istinye.edu.tr
website/med.istinye.edu.tr
youtube/isümed
twitter/isümedya

İÇİNDEKİLER

Medya, günümüz ailesinde nasıl bir role sahip?

04

Televizyon Etkileri, Aile İçinde Televizyonun Rolü ve İnternetle Beraber Bireyselleşen Medya Tüketimi

06

Türk Sinemasında Aile Kurumunun Temsili

10

Dağılmış Ailelerin, Kaybolmuş Karakterleri: Mommy

20

ASYA ÜLKELERİ VE AİLE YAPILARI

24

Aile İçi İletişim Sosyal Medya Kullanımı ile Dijitalleşerek Dönüşüyor

30

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE AİLE ODAKLI TÜRK DİZİLERİ

35

Türkiye’de Aile Yapısı

58

Sosyal Medyanın Çekirdek Aile Üzerindeki Etkileri Üzerine Bir Söyleşi

59

Değerli Okuyucu,

Medya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (İSÜMED) bünyesinde hazırlanan MedyaLab’ın, Aile temalı yeni sayısıyla karşınızdayız.

Bu sayıda ailenin kitle iletişim araçlarındaki yansımalarını geniş bir perspektiften incelemeye çalıştık. Sinemada aile temsiliyi incelerken pek çok sinema filmini farklı bir bakış açısıyla tekrar sorguladık. Televizyon dizilerinde aileleri kategorize etme çabamız ise Türk televizyon tarihinde uzun bir yolculuğa çıkmamızı sağladı. Aile ve medya ilişkisini sosyal medya bağlamında da değerlendiren yazılarla konuyu dijitalleşme ve değişim anahtar kelimeleri ile de irdelemek istedik. Katkıda bulunan tüm öğretim üyesi ve öğrencilerimize, ayrıca İSÜMED ekibine teşekkürlerimi iletiyorum. İçeriğin konuyla ilgilenenlere, alanda çalışanlara ve kamuya yararlı olması dileğiyle.

Doç. Dr. Aybike Serttaş

Medya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

**Önümüzdeki sayının teması “Göç” olacaktır. Katkılarınız bizi mutlu eder.*

Medya, günümüz ailesinde nasıl bir role sahip?

Doç. Dr. Hasan Gürkan

Kitle iletişim araçlarının kullanımı üzerine her geçen gün onlarca çalışma yapılıyor. Söz konusu aile kurumu ve onun medya ile ilişkisi olduğunda, mesele oldukça hassaslaşıyor. Literatüre göz attığımızda, özellikle çocukların ve ebeveynlerin bakış açısından farklı soruların arka planına göre inceleyen güncel çalışmaların olduğunu görebiliyoruz.

Southwest Media Education Research Association'ın FIM çalışması 2011 yılında tamamlanan Aile, Etkileşim ve Medya Çalışması raporu, ailede iletişim ve medya kullanımı hakkında kapsamlı veriler sunuyor. Çalışma, İnternetin özellikle büyük çocuklar ve gençler için önemli bir rol oynadığını doğrular nitelikte. Bu önemli araştırmanın sonuçları ise oldukça çarpıcı. Seçilen 260 aileden ankete katılan ebeveynlerin sadece yüzde 21'inin kendilerini medya eğitimi konusunda yeterli gördüğü ve yüzde 60'ının medya eğitimi konusunda sınırlı olarak yetkin gördüklerini, yüzde 14'ünün bu konuda kendilerine pek güvenmediğini ve yüzde 5'inin kendini düşündüğünü gösteriyor. Bu sayısal verilerden, şöyle bir çıkarım yapmak mümkün görünüyor: Özellikle ebeveynlerin, çocuklarının medya kullanımıyla nasıl başa çıkabilecekleri ya da baş etmeleri gerektiği konusunda bilgiye büyük ihtiyaçları var.

Aile profiline gençlerin internet kullanımına etkisi var

Bir başka önemli araştırma ise, "Ailelerde Fazla İnternet Kullanımı"na odaklanıyor ve gençlerin

bilgisayar ve internet kullanımı ile yetiştirilmeleri arasındaki ilişki inceliyor. Bu önemli araştırmanın sonuçlarını ise şu şekilde özetlemek mümkün: Ebeveynlerin, gerçekten patolojik bir duruma dair herhangi bir kanıt olmadan, gençlerin aşırı bilgisayar ve İnternet kullandıklarını tanımladıklarını gösteriyor.

Buna ek olarak, hem ebeveynler hem gençlerin kendileri açısından hem de bağımlılık araştırması açısından gençlerin aslında bağımlılık benzeri İnternet kullanımına sahip olduğu aileler de vardır. Bu aileler tüm sosyal çevrelerde bulunabilmesine rağmen, daha zayıf sosyal sınıflardan ve tek ebeveynli ailelerden oluşuyor.

İnternet günümüz çocukları ve gençleri için günlük yaşamın bir parçası

İnternetin ergenler için uzun zamandır günlük yaşamın bir parçası olduğu gerçeği, aynı zamanda, "EU Kids Online II" araştırma projesinin bulgularıyla da doğrulanıyor. 25 Avrupa ülkesindeki ebeveynler ve çocuklar üzerinde yapılan temsili anketin sonuçları şunu gösteriyor: 9 ila 16 yaşındaki internet kullanıcılarının yüzde 93'ü haftada en az bir kez, yüzde 60'ı her gün veya hemen hemen her gün çevrimiçi oluyor.

Veriler, (ölçülü olarak) daha yüksek kullanımın, artan internet yeterliliği ve daha fazla güvenlik

önlemleri bilgisi ile el ele gittiğine dair göstergeler sağlıyor. Ayrıca ebeveynlerin ve çocukların bakış açılarının karşılaştırılması, ebeveynlerin çocuklarının çevrimiçi deneyimlerinden her zaman haberdar olmadıklarını gösteriyor. Örneğin, ankete katılan Alman ebeveynler, çocukların İnternette cinsel imajlarla ilgili deneyimlerini abartılı bulduklarını ifade ediyorlar; bunun tersine, çocuklarının kendilerinin belirttiklerinden daha az sayıda ebeveyn, çocuklarının çevrimiçi bir tanıdıkla tanıştığına inanmıyor.

Bu nedenle, üç çalışmadan şöyle genel bir sonuca ulaşmak mümkün görünüyor: Ebeveynler, medya kullarımlarında onlara yetkin bir destek sağlamak için çocuklarıyla mümkün olduğu kadar erken konuşmalı...

Çocuklar tarafından medya kullanımı

Medya kullanımına çocukların gelişimi açısından bakıldığında, en önemli faktörün aileler olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü ilk medya deneyimi ailede kazanılır. Çocuk burada sadece ilk duygusal ve sosyal temasları deneyimlemekle kalmaz, aynı zamanda medyayla nasıl başa çıkılacağını da öğrenir. Günümüzde çocuklar, çok uzun zaman öncesine kıyasla muazzam bir medya ekipmanına sahip ev ortamında büyüyor. Ayrıca medya, çocukların gün-

lük yaşamlarında güvenilir birer arkadaş haline gelmiş durumda. Bu noktada diyebiliriz ki, günlük yaşam ve medya iç içe geçiyor. Bilimsel araştırmalar, günümüzde medya kullanımını bireysel yaşam çevresi ile bağlantılı olarak gözlemliyor. Sadece nedensel etkilere bakmak yerine, medyanın önemi ve kullanıcılar için içeriğiyle ilgili sorular giderek daha fazla soruluyor. Medya artık yalnızca bir manipülasyon aracı olarak değil, farklı ihtiyaçları karşılamanın bir yolu olarak görülüyor. Bu bağlamda, medya tüketimi, sosyal bir kökene sahip olan ve bu nedenle öğrenilen aktif, gerçeklik işleme eylemi olarak anlaşıyor. Bu bakış açısının aşağıdakileri ön plana çıkardığını söyleyebiliriz: Medya kullanımı sosyal durumlarda gerçekleşir ve günümüzün bir sosyal eylem biçimini temsil eder.

Televizyon kullanımı

Televizyonun gündelik doğası ve alımının günlük eylem yapılarına yerleştirilmesi, ortamın ve içeriğinin çocukların yaşamlarında tematik ve iletişimsel bir kaynak olarak önemini gösteriyor. Medya olayları hakkındaki tartışmalar da çocukların medya anlaşmalarına dahil edilmeli ve onlar için günlük eğlencenin önemli bir bölümünü temsil etmelidir. Esas nokta, arkadaşlarla yapılan medyadaki konuşmaların günlük televizyon metinleriyle tematik olarak ilgili olmasıdır. İlgili bireylerin kimliği, medya deneyimleri hakkında yorumlayıcı ve yeniden canlandırıcı sohbetler yoluyla öznel arası paylaşılan normlar, değerler ve rol modelleri temelinde çocuklar için müzakere edilir veya onaylanır.

Bilgisayar oyunu kullanımı

Farklı yaş grupları için çocukların medya kullanımına bakıldığında, "televizyondan bilgisayarlara doğru net bir gelişme" görülebilir. Çocuklar bilgisayarı "çok yönlü bir araç" olarak kullanırlar: Onlar için bu aynı zamanda bir oyun, çalışma ve öğrenme ortamıdır. Ancak genel olarak, bilgisayar oyunu kullanımı

her iki cinsiyetten çocuklar için en popüler boş zaman aktivitesidir.

Konu ile ilgili TRT Akademi Dergisi'nin Sonia Livingstone ve Alicia Blum-Ross ile yaptığı röportaj oldukça çarpıcı. Livingstone ve Blum-Ross çocukların ekran süresi açısından ailelerin tutum ve davranışlarını araştırma nedenlerini ve bunun önemini şu şekilde özetliyorlar: Dijital çağla sağlanan eşsiz fırsatları kullanan ebeveynler ekran süresinin olumsuz etkilerini azaltmaya çalışıyorlar ve 'dijital anne-babalık' üzerine tartışmalar bu nedenle kutuplaşmış durumda. Ebeveynler, dijital teknolojilerle ilgili karar verme baskısını güçlü bir şekilde hissediyorlar ve çocukların ekran 'bağımlısı' olması veya "siber zorbalığa" maruz kalmasından (hatta suç işlemesinden) değil aynı zamanda dijital olanakları sağlamazlarsa çocuklarının 'arkada kalabileceğinden' kaygılanıyorlar. Bu endişeler artıyor; çünkü dijital medyanın henüz yeni kabul edilen, son Amerikan Pediatri Akademisinin (AAP) bulgulanmış açıklamalarında açıkça görülüyor ki "ekran zamanı" yalnızca "zaman" ve bu nedenle bir ölçüde günlük yaşamın her parçası olmakta.

Sonuç olarak, ailelerin kitle iletişim araçlarının (yeni medya da buna dahil) kullanımı konusunda çok hassas davranması gerekiyor. Çünkü çok faydalı olabilen medya, yanlış kullanıldığı ve algılandığında oldukça tehlikeli olabilir...

Yararlanılan kaynaklar

- Southwest Educational Research Association: <https://sera-edresearch.org/>
- EXIF – Exzessive Internetnutzung in Familien Zusammenhänge zwischen der exzessiven Computerund Internetnutzung Jugendlicher und dem (medien-) erzieherischen Handeln in den Familien: <https://www.agev.de/mediathek/file/EXIF-Exzessive-Internetnutzung-in-Familien.pdf>
- EU Kids Online: Researching European Children's online opportunities, risks, and safety: <https://www.lse.ac.uk/media-and-communications/research/research-projects/eu-kids-online>
- TRT Akademi (2018), Sonia Livingstone ve Alicia Blum-Ross: 'Ekran süresi'

kavramının artık modası geçmiş olduğu sonucuna varabiliriz.

televizyon

Televizyon Etkileri, Aile İçinde Televizyonun Rolü ve İnternetle Beraber Bireyselleşen Medya Tüketimi

Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü Araştırma Görevlisi
Tugay Sarıkaya

Televizyonun yaygınlaşmaya başladığı 1960'lı yıllardan sonra televizyon üzerine birçok araştırma yapıldı ve kuram geliştirildi. Kimi araştırmacılar televizyonun edilgen, zevkleri düşük ve eleştirel olmaktan yoksun bir kitle yarattığı yönünde görüşler ortaya koyarken, bazı araştırmacılar televizyonu demokratikleşmenin ve bir mücadelenin alanı olarak değerlendirdi (Adorno ve Horkheimer, 1997)

20. yüzyılın ikinci yarısından sonra evlere girmeye başlayan televizyon, şüphesiz toplum üzerinde birçok değişimlere neden oldu ve bu değişimler birçok kuramcı tarafından çalışma konusu haline getirildi. Frankfurt Okulu temsilcileri Adorno ve Horkheimer'in aksine Kültürel Çalışmalar temsilcileri televizyonu ve onun yaydığı popüler kültürü bir mücadele alanı olarak değerlendirdi. Kültürel Çalışmaların Amerika'daki temsilcilerinden sayılabilecek John Fiske, Televizyon Kültürü (2002) ve Popüler Kültürü Anlamak (2010) başlığı altında televizyonun etkileri ve gücüne yönelik önemli eserler yazdı. Onun öğrencisi Henry Jenkins, aynı tutumu internet ve sosyal medya çalışmalarıyla sürdürdü. Diğer yandan Rızanın İmalatı (2012) ve propaganda adı altında Chomsky ve Herman medyayı ve özellikle televizyonu iktidar ile sermayenin iş birliği içinde halkı etkilemek için kullandığı bir araç olarak değerlendirdi. Bunun yanında televizyonun etkilerini ABD'nin küresel güç olmasının nedenlerinden biri olarak görenler de oldu (Chomsky, 1989).

Televizyon üzerine düşünen ve yazan önemli kuramcılardan biri de Neil Postmandır. Postman

(1985), kitle iletişim araçlarının ve özellikle televizyonun 17. yüzyıldan sonra ortaya çıkmaya başlayan çocukluk kavramını bile bitirdiğini dile getirdi. Buna bağlı olarak, televizyonda yer alan eğlencelerin bizleri ciddi tartışmalardan uzak tuttuğunu iddia etti. Bu noktada ezberci eğitimden ziyade çocuklara medya araçlarını kullanma ve eleştirel düşünme eğitimleri verilmesi gerektiğini savundu. Aksi takdirde, eleştirel düşünemeyen ve bu araçları nasıl kullanacağını bilmeyen çocuklar gelecekte problemlı nesillere neden olabilirdi. Tüm bunların ötesinde, ilk olarak Thorstein Veblen'in ortaya attığı teknolojik determinizm kavramının “baş müdürü” olarak değerlendirilebilecek Marshall McLuhan'ın görüşleri de televizyonun etkileri konusunda uzunca yıllar tartışma konusu oldu. McLuhan'a göre (1964), kitle iletişim araçları ve onun yetileri insanların düşünme yapılarını ve bununla bağlı olarak kültürlerini değiştirdi. Onun için içerikten çok aracın kendisi önemliydi ve McLuhan bu görüşü oldukça fazla eleştirilmesine rağmen günümüze kadar akademik tartışmaların içinde varlığını sürdürdü. Gerbner gibi kuramcılar ise televizyonun uzun dönemli etkileri üzerine birçok çalışma yaptı.

Televizyon nasıl düşünmemiz ya da neyi düşünmemiz hakkında belli etkilere sahip olabilmektedir. Hatta, ticari kaygılarla magazinleşmeye ya da sanatın bayağılaşmasına kadar birçok nedene sebep olabilmektedir. Öte yandan Marksist-materyalist ve sonrasındaki kültürel etkileri de işin içine katan Batı Marksist bakış açılarını bir kenara bırakırsak, televizyon birçoğumuz için haber edinme, eğlenme, sosyalleşme ve kimlik edinim aracıdır.

ve sonrasındaki kültürel etkileri de işin içine katan Batı Marksist bakış açılarını bir kenara bırakırsak, televizyon birçoğumuz için haber edinme, eğlenme, sosyalleşme ve kimlik edinim aracıdır. Bu bakış açısıyla ele aldığımızda televizyonun bizleri etkileme kapasitesi üzerine vurgu yapmış olmakla beraber bizlerin de televizyondan fayda sağladığımızı değerlendirmiş olmaktadır.

Bu noktada, izleyiciye güç atfeden Kültürel Çalışmalar bakış açısı önemlidir. İngiliz Kültürel Çalışmalarının en önemli temsilcilerinden Stuart Hall'un izleyiciye güç atfettiği kodlama-kodaçımı yaklaşımı televizyon çalışmalarında bir paradigma değişimine neden olmuştur. Anlam oluşturmada izleyicinin rolü ve onun çıkarımlarının da önemli olduğu ortaya konulmuştur. Şüphesiz bu anlayışın ortaya çıkmasında dilbilimcilerin etkisi büyüktür. Burada Umberto Eco'nun Açık Yapıt (1989) çalışmasının önemini de unutmamak gerekmektedir. Nitekim Eco'ya göre anlam çoktur ve metin ile okur arasında etkileşimli bir süreç vardır.

Kültürel Çalışmalar temsilcisi David Morley, 1960'larda yeni akım olan açıklık ve çokanlamlılık kavramını başka bir boyuttan ele almış ve metin ile okur ilişkisinden ziyade ev içi televizyonun konumu ve beraberinde getirdiği ev içi etkileşimle ilgilenmiştir.

David Morley'in Nationalwide Audience (1980) çalışmasından sonra ele aldığı ve bahsi geçen çalışmanın eksiklerini tamamlamak üzere başladığı Aile Televizyonu (2005) çalışması, ev ortamında izleme davranışları ve tercihleri tespit etmeye yönelik bir araştırmadır. Ekonomik yönden zayıf ve orta sınıf aileleri araştırma kapsamına alan Morley, cinsiyet temelli ev içi iktidar ilişkilerinden okuma biçimlerine kadar çok yönlü bir araştırma yürütmüştür. Araştırmasında kadınları ön plana çıkaran Morley, odak grup tekniğiyle araştırmasını ele almıştır ve Stuart Hall'un farklı okuma tipleri modelini doğrulamıştır. Fakat bu çalışmanın çarpıcı sonuçlarından biri ev içi televizyon izlemede kadının aldığı konumdur. 18 beyaz aile ile gerçekleştirdiği çalışmasında, erkeklerin ev içi iktidarı elinde bulundurdıkları ve izleme tercihleri üzerinde kontrol sahibi oldukları ortaya konulmuştur. Ancak bu kontrol mekanizmasına karşı evin diğer üyeleri sürekli olarak direniş göstermektedir. Kadınlar özellikle eşlerin evde olmadığı zamanlarda televizyonunun hakimiyetini ele geçirebilmektedir ve kadınların yapmış oldukları program seçimleri erkekler tarafından genelde olumsuz görüş bildirilen programlar olmaktadır. (Morley, 2005). Kısacası erkek iktidarı ev içinde televizyon izleme etkinliğinde de kendisini göstermeye devam etmektedir. Farklı bir ifadeyle, toplumsal bir gerçekliğin mikro alanda da devam ettiği görülmektedir. Bu noktada, bir zamanlar standart bir televizyon programının orta yaşlı orta sınıf beyaz bir bireye hitap ettiğine yönelik değerlendirmeler ya da Laura Mulvey'in filmleri erkeğin bakışından çekildiğini ortaya koyan Görsel Haz ve Sinema Anlatısı (1989) tartışmalarını hatırlamakta fayda vardır.

Ergül ve ark (2012:77) televizyonun sadece aileyi bir araya getirme ya da bu konudaki sohbetlerde değil gün boyu aile içindeki diyaloglara da etki ettiğini ifade etmektedir. Ergül ve ark (2012) Eskişehir'de medya kullanım pratikleri üzerine yok-sul ailelerle yaptıkları etnografik araştırmalarda, sobanın ve tel-

evizyonun oturma odasında bulunmasından dolayı tüm ailenin aynı odada oturduğunu tespit etmişlerdir. Anne yemek yapmakla ya da ev işleriyle uğraşmakla meşgulken baba dinlenmekte çocuk ise ödevlerini bu odada yapmak durumunda kalmaktadır. Bu noktada, ev için televizyonun konumu ve içerikleri cinsiyet kalıplarının yeniden üretilmesinde oldukça etkili olmaktadır. Ergül ve arkadaşları (2012:79) yaptıkları çalışmada tek televizyon bulunan ailelerde içeriklerin aile sorunlarına neden olmaktan ziyade o sorunları öteleyen bir etkisi olduğunu ortaya koymuşlardır. Televizyon aile üyelerinin ilgilerini birbirlerinden alarak televizyon ekranına yönetmektedir. Bu sonuç, izleme seçimlerinin ya da televizyonun başlı başına aile yapısına zarar verdiği görüşlerine karşı bir anti-tez oluşturmaktadır.

Ergül ve arkadaşları (2012) iki mahalleden 533 kişiyle yaptıkları araştırmada, ortalama televizyon izleme süresini 3,72 saat olarak belirlenmişlerdir. Televizyonun en çok izlendiği süre ise akşam saatleri olarak tespit edilmiştir. Nitekim erkek katılımcıların yüzde 88,7'si, kadın katılımcıların ise yüzde 73,4'ü akşam televizyon izlediğini ifade etmektedir. Erkeklerin sadece yüzde 8,7'si hem gündüz hem de akşam televizyon izlediğini ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgularda, gündüz televizyonun evin kadınına kaldığı tespit edilmiştir. Ancak rakamlara bakıldığında zaman akşam saatlerinde ailenin genelde hep beraber televizyon izlediği ve kumandanın da genelde erkekte olduğu ortaya konulmuştur. Günümüzde internetin yaygınlaşmasıyla beraber bu tarz çalışmaların yeniden yapılması elzemdir. Ancak geniş kapsamlı aile içi televizyon kullanımı konusunda araştırma yapmak oldukça meşakkatli bir iştir.

Daha yakın tarihli bir çalışmada, Ertekin (2019) Morley'in aile içi televizyon çalışmasından yola çıkarak 10 kişiyle odak grup çalışması gerçekleştirmiştir. Çalışma sonunda her ne kadar internetin kullanım oranı çok yüksek olsa da halen ailelerde televizyon izleme alışkanlığının devam ettiği

ve televizyonun aile içinde en çok kullanılan araçlardan biri olduğu ortaya konulmuştur. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu evde en çok çocukların daha sonra ise babaların izlenecek içerik konusunda belirleyici olduğunu ifade etmişlerdir. Anne ise en az seçme yetkisine sahip birey olarak gösterilmiştir. Her ne kadar çocuklar hiyerarşinin üzerine çıksa da cinsiyet temelli iktidar ilişkilerinin ailede devam ettiği görülmektedir ve yukarıda bahsedilen araştırmalarla bir paralellik ortaya çıkmaktadır.

Yukarıda David Morley ve çeşitli araştırmacıların ortaya koyduğu çalışmalardan da anlaşılabacağı üzere medya ve özellikle konu edinilen televizyon bireyleri sadece içerikleriyle değil kullanımlarıyla da etkilemektedir. Belki de değişen medya araçlarına bağlı olarak değişen kültürlerin olduğunu savunan McLuhan'ın tekno-determinist yaklaşımı bu bağlamda tekrar tartışmaya açılabilir. Nitelim televizyonun tek baskın mecra olmaktan çıkması ev içi yerleşim ve ilişkiler üzerinde de doğrudan etki yaratmaktadır.

Televizyonun bir araya getirici etkilerinin tersine internet aile içi etkileşimi oldukça azaltan bir olgudur. Günümüzde artık kişileştirilmiş ekranlarımızda bireysel olarak hoşumuza giden içerikleri tüketmekteyiz. Bu yapı aile içindeki birlikteliği de olumsuz etkilemektedir. Nitekim ebeveynleriyle daha az iletişime geçen ve genelde odasından çıkmayan çocukları/gençleri çevremizde daha sık duymaktayız. Bununla beraber, ebeveynlerinden daha kopuk büyüyen ve aile içi iletişimi zayıf olan gençler rol model alma konusunda daha fazla seçeneğe sahiptirler. Aile bireyleriyle beraber ve onların seçtikleri içeriklere maruz kalmak zorunda olmayan çocuklar, rol model olarak binlerce kilometre uzaktaki insanları kendilerine örnek seçebilmektedirler. Bunun yanında çocuklar ailelerinin ya da kendi yaşam alanlarının içinde göremeyeceği kişi ya da kimliklere kendini bağlı hissedebilir. Bu durum çocukların ileriyeye dönük daha bireysel ve bencil olarak büyümelerine neden olabilmekle beraber aynı zamanda günümüze kadar hiç olmadığı şekilde yaratıcı ve kendine güvenen bireylerin de ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilir. Fakat televizyonu ortak izleyen aileden, kişiselleştirilmiş ekranların başına geçen özellikle çocuklar, kendi kişiliklerini bulmada kendi çevrelerine ya da ailelerine

neden olabilmekle beraber aynı zamanda günümüze kadar hiç olmadığı şekilde yaratıcı ve kendine güvenen bireylerin de ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilir. Fakat televizyonu ortak izleyen aileden, kişiselleştirilmiş ekranların başına geçen özellikle çocuklar, kendi kişiliklerini bulmada kendi çevrelerine ya da ailelerine bağımlı olmak durumunda kalmamaktadır. Bu tam anlamıyla kötü bir gelişme olarak görülmemelidir. Burada önemli olan ve yapılması gereken vurgu bilgisayar okuryazarlığı ve bağlı olarak dijital medya okuryazarlığının artırılmasına yönelik olmalıdır. Aileleriyle izleme alanı paylaşmayan ve görece kontrolsüzce internet kullanan çocukların ve gençlerin iyi birer dijital medya okuryazarı olması gerekmektedir. Bu gereklilik, ailelerin endişelerini gidermenin de yanında gençleri kendi çevresel imkanlarının da dışına çıkmasına ve aşmasına zemin hazırlayabilir. Bu noktada, aile içindeki birliktelik ve iletişim zorlama ile değil gençlerin eleştirel düşünebilme kapasitelerini ve farkındalıklarını arttırmakla mümkün olabilir. Son tahlilde, aileleri parçalayan araçlar değil onu kullanan insanların tutum ve davranışlarıdır. Ancak internet ile beraber David Morley'in ve birçok araştırmacının ortaya koyduğu ev içi televizyon izleme alışkanlıkları geri dönülmesi mümkün olmayacak şekilde değişmiş ve yeni alışkanlıklar ortaya çıkmıştır. Bırakın beraber izleme alışkanlıklarını artık odadan odaya anlık iletişim teknolojilerini kullanan insanlar mevcuttur. Bir nevi, matbaanın keşfinden sonra kitabın bireyselleştirici etkisi internet ile yeniden ortaya çıkmıştır.

Kaynaklar

Adorno, T. W., & Horkheimer, M. (1997). Dialectic of enlightenment (Vol. 15). Verso.

Chomsky, N. (1989). Necessary illusions: Thought control in democratic societies. London: Pluto Press

Eco, U. (1989). The open work. Harvard University Press.

Ergül, H., Gökalp, E., & Cangöz, İ. (2012). " Medya ne ki... her şey yalan!": kent yoksullarının günlük yaşamında medya. İletişim Yayınları.

Ertekin, İ. David Morley'in Aile Televizyonu Araştırması Üzerine Bir Saha Çalışması. İstanbul Aydın

Üniversitesi Dergisi, 12(2), 117-130.

Fiske, J. (2002). Television culture. Routledge.

Fiske, J. (2010). Understanding popular culture. Routledge.

Herman, E. S., & Chomsky, N. (2010). Manufacturing consent: The political economy of the mass media. Random House.

McLuhan, M., & Fiore, Q. (1967). The medium is the message. New York, 123, 126-128.

Morley, D. (2005). Family television: Cultural power and domestic leisure. Routledge.

Morley, D. G. (1980). The nationwide audience. British Film Institute.

Mulvey, L. (1989). Visual pleasure and narrative cinema. In Visual and other pleasures (pp. 14-26). Palgrave Macmillan, London.

Postman, N. (1985). The disappearance of childhood. Childhood Education, 61(4), 286-293.

KADIN; EĞİTİMDE, BİLİMDE, AKILDA VE FİKİRDE DAİMA İZİ OLANDIR.

MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ KUTLU OLSUN.

PROF. DR. ERDAL KARAÖZ
REKTÖR

Türk Sinemasında Aile Kurumunun Temsili

Doç. Dr. Aybike Serttaş & Dorukan Çelik

Aile, tarih boyunca Türk toplulukları için önemli bir konumda yer almış ve Türk ailesi çeşitli dönüşümlerle bugüne gelmiştir. Cumhuriyetin ilanı Türk ailesinin modern aile yapısı kazanması hususunda önemli bir dönüm noktası olmuştur. Toplumun modernleşmesi adına atılan adımlar zaman içerisinde hedef kitlede karşılık bulmuş ve yeni bir aile yapısına yönelme gözlenmiştir. Söz konusu değişim, elbette her sosyal yapı gibi aile için de devam etmektedir. Sosyal bir kurum olan aile, Türk sinemasında çeşitli nitelikleriyle temsil edilmektedir. Sinema filmlerinde Türk ailesinin nasıl temsil edildiği önemlidir çünkü sinema, kitlelere hitap eden bir medyum olarak; temsil edilen –kişi, canlı, topluluk, ideoloji, tür, vb. (temsil edilenlerin açılımı genişletilebilir)- hakkında kanaat üretimi, tutum ve davranış geliştirilmesi noktasında önemli bir aktördür.

Aile kurumu tarih boyunca çeşitli evrelerden geçerek varlığını sürdürmüştür. Pek çok düşünür aile kavramını farklı disiplinler çerçevesinde inceleyerek ona çeşitli tanımlar getirmiştir. Böylece aile kavramının evrensel bir olgu olduğu konusunda genel bir kanı oluşmuştur. Bu kavram, toplumsal yapının çekirdeğini oluşturan sosyal bir kurum olarak değerlendirilmektedir. Toplum ve ailenin oluşum, gelişim, değişim ve dönüşüm açısından birbirleri üzerinde etkili olmaları, bu iki oluşumun ayrı ayrı ele alınamaya çağını göstermektedir. Ontolojik olarak bakıldığında toplum aileyi içerisinde barındırmakta, aile toplumun bir parçası konumunda bulunmaktadır.

Aile farklı biçimlerde ortaya çıkabilen bir niteliğe sahiptir. Tarih boyunca dünyada yaşanan sosyal, ekonomik, teknolojik ve siyasi gelişmeler (ki bunlar, pek çok başka çalışmanın konusu olan ve olabile-

cek nitelikte bir konunun çok kısa betimlemesidir) aile kurumunun değişim geçirmesine neden olmuş, Türk ailesi de elbette bu değişimlere göre yeni bir formata evrilmiştir. Bu durum doğal olarak Türk sinemasına da yansımış, aile kurumu ve yaşadığı değişimler Türk filmlerinde yer bulmuştur. Filmden filme farklılıklar gösteren temsil biçimleri bir metin olarak kabul ettiğimiz filmleri üretenlerin bakış açılarına göre anlam kazanmış ve aile kurumu birbirinden ayrı paradigmalara Türk filmlerinde temsil edilmiştir.

Türk sinemasında 1990'lı yılların ortalarına doğru yerli filmlerin seyirci sayılarında bir düşüş yaşanmış, ancak 1990'ların ikinci yarısından itibaren bu sayılar yeniden artmıştır. 1990'larda gücünü yitirdiği düşünülen Türk sineması, Eşkıya (1996) filmiyle yeniden güç kazanmıştır (Sevinç 2014: 97). Film, iki buçuk milyonun üzerine çıkan izleyici sayısı ile seyircileri sinema salonlarına çekmeyi başarmıştır. Bunun yanı sıra yine 1990'ların ikinci döneminde Her Şey Çok Güzel Olacak (1998) filmi ile Propaganda filmi (1999) bir milyon izleyici sayısının üzerine ulaşarak (Sevinç 2014: 113) önemli bir başarı elde etmişlerdir. 1996-2000 yılları arasında bir milyon ve üstü izleyici rakamlarına ulaşabilen başka bir filme rastlanmamaktadır (Box Office Sinematik Yeşilçam 2015). Netice olarak 1990'lı yılların ikinci yarısı Türk sineması için bir dönüm noktası şeklinde nitelendirilebilir. Nitekim bu dönem 'Yeni Türk Sineması' olarak isimlendirilen sürecin başlangıç dönemi olarak gösterilmektedir.

Aile kurumunda modern bir dönüşümün sağlanabilmesi, bireylerin içerisinde bulundukları toplumda var olan aileleri doğru tanımasıyla yakından ilgilidir. Bireylerin, yaşadıkları toplumdaki aile yapılarını tanımaları ve aile kurumuna zarar veren ya da fayda sağlayan çeşitli etkileri görmeleri noktasında sinema filmler-

rinin rolü büyüktür. Zira sinema, kitleleri kolaylıkla etkisi altına alabilen bir sanat dalıdır. Sinema filmleri toplumsal algıları derinden etkileyebilmekte ve değiştirebilmektedir.

Bilimsel literatür taraması yapıldığında Türk sineması ekseninde konu olarak özellikle kadın temsili-nin sıklıkla ele alındığı görülmektedir. Bununla birlikte kadın temsili üzerinden yapılan araştırmalardan daha az olmak kaydıyla, erkek temsili ve aile temsili-ni temel alan çalışmalara da rastlanmaktadır. Örneğin; Kaplan 1960'lı yıllardaki Türk sinemasında yansıtılan aile kurumunu (Kaplan, 2004), Yeşildal 1960'lı yılların Türk sinemasında toplumsal gerçekçi yaklaşımlarla vurgulanan aile ideolojisini (Yeşildal 2010), Yağbasan ve Ateş 1980 yılı öncesi ile 2000 yılı sonrası Türk sinemasında yapılan aile temsillerini (Yağbasan ve Ateş 2018) ele almışlardır.

Aile Kavramı, Türleri ve İşlevleri

Aile, sosyal bir örgüt olarak çeşitli karakteristik özellikleriyle diğer birçok sosyal yapıdan ayrılmakta (Dikeçligil ve Çiğdem 1990: 207) ve sahip olduğu çeşitli işlevleriyle toplumsal anlamda önemli bir konumda bulunmaktadır. Nitekim pek çok sosyolog ve sosyal düşünür her çağda ailenin sosyal fonksiyonları üzerinde durmuşlar ve onu toplumun önemli kurumlarından biri olarak görmüşlerdir (Seyrek 2018: 9). Aile kavramıyla ilgili genel olarak geçerliliği kabul edilmiş bazı değerlendirmeleri incelemek, kavram hakkında fikir sahibi olunması

bakımından bir zorunluluktur. Bir tanıma göre, aile, akraba bağlantılarıyla doğrudan doğruya bağlanan, yetişkin üyelerin çocuklara bakma sorumluluğunu üstlendiği bir insanlar topluluğudur (Giddens 2008: 246). Yani ailede ana-babalar dünyaya getirdikleri bireyler üzerinde sorumluluk sahibidirler. Ayrıca karı-kocalar, doğum yoluyla çocuk edinebildikleri gibi evlatlık olarak da çocuk edinebilmektedirler (Ca-

natan ve Yıldırım 2011: 60).

Başka bir bakış açısına göre; “aile kurumu, cinsel ilişkileri ve çocukların doğumunu düzenleyen, standartlaştıran bir sistemdir” (Fichter 2012: 146) Yani “... temel olarak biyolojik boyutu baskın olan bir toplumsal birimdir” (Topses ve Topses 2014: 135). “Malçver ve Page’e göre aile; seks ilişkilerine dayalı, çocuk sahibi olma ve bu çocukları yetiştirme özellikleri gösteren bir gruptur” (Dikeçligil ve Çiğdem 1990: 206). Diğer bir tanımlamada “aile, yetişkin üyelerin çocukları yetiştirmekten sorumlu oldukları, sosyo-ekonomik bir birim oluşturan, kan bağı, evlilik ya da nüfusuna geçirme yoluyla birbirine bağlı bireylerden oluşan bir grup” (Giddens ve Sutton 2014: 233) olarak değerlendirilmektedir. “Sumner ve Keller’e göre de aile, en az iki neslin bir arada bulunduğu kan bağıyla karakterize edilen küçük bir sosyal örgüttür”. Winch’in bakış açısına göre ise “... aile, neslin devamı fonksiyonu çevresinde oluşmuş temel bir toplumsal yapıdır”. Nimkoff’un aile kavramı ile ilgili tanımına bakıldığında da; “...karı-koca-çocuklardan veya sadece karı-kocadan kurulu, az veya çok devamlılık gösteren bir birlik” (Dikeçligil ve Çiğdem 1990: 206) tanrifi karşımıza çıkmaktadır.

Görüldüğü üzere aile kavramına ayrı perspektiflerden bakılarak farklı tanımlamalar getirilmiştir. Aile kavramıyla ilgili bu tanımların yanında daha birçok tanım mevcuttur. Dünyada birbirinden farklı pek çok aile tipine rastlandığından, bu olgunun evrensel bir tanımının yapılması güç olmak üzere farklı aile tiplerini göz ardı ederek yapılacak aile tanımlamaları, etnosentrik olmanın ötesine geçemeyecektir (Canatan ve Yıldırım 2011: 60). Bununla birlikte her topluluğun aile olarak isimlendirilemeyeceği de bilinmelidir. Bir zümrenin aile olarak adlandırılabilmesi için, o zümrede şu iki şartın bulunması gerekmektedir: aile zümresine giren insanlar arasında gerçek veya

uylaşma “kandaşlık bağı” ve “ailenin bağlı olduğu cemiyet tarafından kendisine verilen hukuk düzeni” (Ülken 1990: 27). Nitekim aileyi oluşturan bireylerin birbirleri arasındaki bağlar; evlilik, kan ve evlat edinme yollarıyla kurulmaktadır (Şahinkaya 1990: 37).

Aile ve toplum kavramlarını birbirlerinden ayrı biçimde düşünmek doğru bir yaklaşım şekli olmayacaktır. Zira toplum ile aile kavramları birbirleriyle yakından ilişkili ve iç içe geçmiş kavramlardır. Toplum, insanlardan meydana gelir. İnsanlar ise aileler halinde yaşamaktadır. Bu yönüyle aile, toplumun temelidir (Doğan 2009: 1). Dolayısıyla aile, toplum üzerinde oldukça etkili olan sosyal bir kurumdur. Oluşturulan aileler toplumun dinamiklerini etkilediği gibi, toplumda meydana gelen değişimler de yeni oluşacak ailelerin üzerinde etkili olmaktadır.

Dikeçligil ve Çiğdem’e göre (1990) aile diğer sosyal yapılara kıyasla evrensel bir nitelik taşır. Duygusal bir temelle dayanan aile çocuğun kişilik yapısını şekillendirir, biyolojik olarak sınırlı bir büyüklüktedir, sosyal yapı içerisinde çekirdeklik özelliği taşır, aile üyeleri sorumluluk sahibidir. Aile sosyal kurallarla çevrilidir ve bu bağlamda belirlenmiş kurallar ekseninde yapılan hukuki anlaşmayla (evlilik) biçimlenir ve diğer örgütlerle kıyaslandığında değişken bir kurum konumunda bulunur (Dikeçligil ve Çiğdem 1990: 208-209)

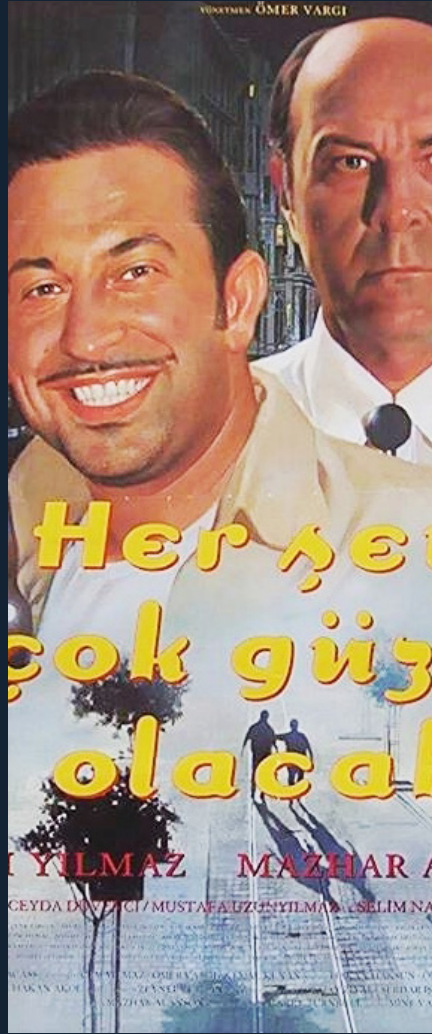
Ailenin İşlevleri

Ailenin işlevleri, yapısal-fonksiyonel bir yaklaşımla tespit edilen altı ana başlık ekseninde açıklanabilir. Biyolojik işlev bunlardan ilkidir. Çiftlerin, toplumun kabullendiği cinsel ilişkilerini aile kurumu

içinde düzenlemeleri, ailenin cinsellik bağlamında tamamlayıcı rolünü ortaya koymaktadır (Kır, 2011: 385). Koruyuculuk işlevi, ailenin biyolojik fonksiyonunun bir parçasıdır. Aile, biyolojik işlevi sayesinde varlığını koruyarak neslin devamını sağlamakta ve aile, üyesini maddi ve manevi olmak üzere aile dışından gelebilecek tüm olası zararlara karşı da korumakla yükümlüdür (Gökçe, 1990: 218).

Psikolojik işlev başlığı altında sıcak yuva oluşturma ve duygusal doyum sağlama, sevgi, öz saygıyı geliştirme sayılabilir. Toplumsal işlevler ise güvenlik-sosyal anlamda-, toplumsallaştırmadır. Toplumsallaşma sürecinin, her toplumda belirli araçları vardır. Bunların başında da aile kurumunun geldiği (Bozkurt, 2018: 127) ve toplumsallığın ilk olarak gerçekleştiği yerin de aile olduğu görülmektedir (Çağan, 2011: 83). Diğer işlevler bağlılık ihtiyacını doyurma, sosyal statü sağlama, toplumsal denetimdir (Alptekin, 2011: 20), (Doğan, 2009: 4). Toplum, aileyi denetleyici konumda bulunmakta ve fakat söz konusu birey olduğunda birey üzerindeki denetleyici görev aile tarafından üstlenilmelidir (Aslan, 2002: 32). Eş seçme ve yuva kurma, çevre edindirme, paylaşma ve boş zamanları değerlendir-

me de önemli aile işlevleridir. “‘Boş zaman’ kavramı modern toplumlara özgü bir kavramdır” (Çağan, 2011: 88). Bu işlev, bireyin kendisine vakit ayırabildiği zamanlarda aktif rol oynamaktadır. Birey boş zamanlarını bağlı bulunduğu ailenin üyeleriyle geçirebilme olanağına sahiptir. Dini işlev, kültür aktarımı, iş bulma, meslek sahibi yapma işlevleri de tek tek değerlendirildiğinde ailenin neden bir toplumun yapıtaşı olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Türkiye'deki Aile Türleri

Aile türleri çeşitli ölçütler esas alınarak belirlenebilir. Timur'un (1972) Türkiye'deki aile tiplerini sınıflandırma şekli incelendiğinde; ailelerdeki çift sayıları, ailelerdeki kuşakların genişliği, aile başkanlarının kimler oldukları ölçütlerine göre bir sınıflandırma yapıldığı ve bu sınıflandırmada Türkiye'deki aile türlerinin çekirdek aile, ataerkil geniş aile, geçici geniş aile ve parçalanmış aile olarak sıralandığı görülmüştür.

Anne-baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan aileye çekirdek aile denir. Ayrıca çekirdek aile, çeşitli nedenlerle çocuk sahibi olmayan karı-kocaların oluşturduğu aileleri de kapsamaktadır (Doğan, 2009: 5). Aile türlerinin en küçüğüdür. Modern çekirdek ailede, bireylerin hayattaki arkadaşlarını seçebilme özgürlükleri, alınacak kararlarda belirli yaşlara gelmiş çocukların da fikirlerinin alınması gibi özelliklere rastlanmaktadır (Güler ve Ulutak, 1992: 57).

Ataerkil geniş aile, fazla sayıda kişinin bulunduğu bir aile türüdür. Bu aile tipinde; aile başkanı ve karısıyla evli oğulları, gelinleri veya bir evli oğul ve diğer bekâr çocukları, ya da tek bir evli oğul, gelin ve torunların birlikte oturmaları (Timur, 1972: 27) söz konusudur. Çekirdek aileler kadar bağımsız bir görüntü vermeyen geniş aileler, geleneksel olarak da adlandırılabilir.

Geçici geniş aile türü, isminden de anlaşılacağı üzere esasen geniş aile türünün bir parçasıdır. Bu aile tipinde; aile başkanının kendi ana-babası (veya bunlardan biri) bekâr kardeşleri, karısının bu tür yakınları ya da her ikisinin diğer akrabalarının bulunması, bu akrabalarından birkaçının bir arada bulunabileceği gibi yalnız biri de olabilir (Timur, 1972: 27).

Yani geçici geniş aile tipi, ana-baba-çocuk dışında başka birey veya bireylerin de aile içinde yer almasıyla oluşan ve fakat içerisinde ataerkil geniş aile kadar fazla bireyin bulunmadığı bir aile türüdür. Geçici geniş aile bir süre sonra çekirdek aile konumuna geçebilen bir aile tipidir.

Parçalanmış aile ise, ölüm, boşanma, ayrı yaşama gibi nedenlerle karı veya kocadan birinin ya da her ikisinin bulunmadığı aile olarak tanımlanmaktadır.

Türk Sinemasında Aile Kurumunun Temsili

Türk sineması geçmişten bugüne incelendiğinde; aile kurumunu içerisinde barındıran birçok filme rastlanmaktadır. Alim Şerif Onaran'ın yapmış olduğu sınıflandırmada, 1923-1939 yılları arası Tiyatrocular Dönemi olarak ele alınmıştır (Onaran 1994: 21). Onaran'ın Tiyatrocular Dönemi olarak ele aldığı bu dönemde uyarlama yapılarak çekilen çeşitli filmlerde aldatma, kıskançlık, intikam vb. gibi temaların aile kurumu ekseninde işlendiği görülmektedir. 1940-1950 yılları arasındaki süreçte de Türk sinemasında melodram unsurların yer aldığı, aile temalı filmlere rastlanmaktadır (Oral ve Erus 2018: 214). Ancak, aile eksenli filmler dendiğinde 1960'larda altın çağını yaşayan ve sektörel olarak iyice oturan Yeşilçam filmleri ön plana çıkmaktadır, yani 1960'lı yıllar aile filmlerinin yükselişe geçtiği yıllardır (Oral ve Erus 2018: 214-215). 1980 yılından önceki filmlere genel olarak bakıldığında, aile müessesesinin 1980 öncesi yapımlarda daha pozitif şekilde yansıtıldığı (Yağbasan ve Ateş 2018: 26) tespiti yapılabilir. Bu değerlendirmeyi açıkça doğrulayan birçok film bulunmaktadır.

Örneğin, 1960'larda ve 1970'lerde popüler olan çocuk kahramanlı melodramlarda birlik ve bütünlüğün yol açtığı mutluluk, doğrunun, iyinin ve güzelin aileden geçtiğini bildirmektedir (Oral ve Erus 2018: 215). Dolayısıyla söz konusu filmler, mutluluğun aile bireyleri arasındaki bağlılıkla sağlanabileceği yönünde fikirler vermektedir. 1980 öncesi çekilen filmler

ile ilgili yapılan bu tespitler, 1980'li yıllardaki Türk filmlerinde ailenin kutsanmadığı anlamını taşımamaktadır. 1980'lerde gösterime giren filmler, 1980'den önceki filmlere kıyasla farklılıklar gösterse de, genel olarak bakıldığında bu filmlerde de aile bireyleri arasındaki dayanışmanın olumlu sonuçlarına vurgu yapıldığı söylenebilir. Zira 1980'li filmlerde ailenin birleştirici niteliklerinden güç alınarak çeşitli olumsuz koşullarla mücadele edebilmenin önemine dikkat çekilmiştir (Yağbasan ve Ateş 2018: 26). Nitekim Abisel de, Türk filmlerinde aile üzerine yaptığı çalışmada, ailenin filmlerde yüceltilen ve korunması gereken bir kurum olarak ele alındığını ve ailedeki birlik ve beraberliğin var olan toplumsal düzenin temel göstergesi olarak verildiğini belirtmektedir (Yeşildal 2010: 216).

1990'lı yıllara gelindiğinde Türk sineması önemli bir değişim süreci içerisine girmiştir. Zira 1990'lı yıllar bireyler üzerinden sistem eleştirisinin yapıldığı, toplumsal cinsiyet, kimlik politikaları, geçmişle hesaplaşma, egemen olanın dışına itilen 'öteki'ne bakışın olgunlaştığı bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Kimlikler etrafında şekillenen arayışlar, içsel sorgulamalar filmlerde öne çıkan temalardandır (Oral ve Erus 2018: 215). 1990'ların ikinci yarısında bu temelde çekilen filmler arasında Eşkya (1996), Her Şey Çok Güzel Olacak (1998) ve Propaganda (1999) filmleri de bulunmaktadır (Oral ve Erus 2018: 215). Sözü edilen temalara bakıldığında; görülen tematik yeniliklerin sinemada aile temsili ni etkilemeyeceği düşünülemez. Nitekim Türk sinemasındaki genel değişim, 1990'lı yılların ikinci yarısındaki filmlere, aile temsili ekseninde de ciddi biçimde yansımıştır.

2000'li yıllara gelindiğinde ise, 1990'lı yıllarda görülen değişim farklı boyutlara ulaşmıştır. 2000'lerin başlarından itibaren gösterime giren çeşitli Türk filmlerinde, aile kurumunun korunaklı niteliğini kaybettiği görülmekte ve hatta birçok sarsıntının, çatışmanın yaşandığı bir kurum olarak temsil edildiğine rastlanmaktadır (Yağbasan ve Ateş 2018: 26).

Türk sinemasında belirli dönemlerde ataerkil yaklaşımın hâkim olduğu görülmektedir. Filmlerde 1950'li yılların ortalarına kadar olan süreçte kırsal alanlarda yaşayan kadınların hayatları, ailedeki erkeklerin kontrolünde olduğu gözlenmekte ve bu durum ataerkil bir aile yapısına işaret etmektedir (Öz 2018: 146).

1955-1960 yılları arasındaki dönemde kadın karakterler iyi bir anne ve eş, ya da yuva yıkan, dişiliğini kullanan vb. karakterler temelinde temsil edilmişlerdir (Öz 2018: 147). Yani kadın, söz konusu roller arasına sıkıştırılarak temsil edilmiştir. 1960-1965 yılları arasında çekilen toplumsal gerçekçi filmlerde de ataerkil bir bakış açısının hâkim olduğu söylenebilir (Yeşildal 2010: 215-216). Filmlerde, benimsenen aile ideolojisi çerçevesinde örneğin; kadınların, yaşamlarının büyük bir kısmını evlerinde geçirmeleri gerektiğine vurgular yapıldığı görülmektedir (Yeşildal 2010: 216). Buna karşın 1960'lı yıllar genel olarak değerlendirildiğinde; bu dönemin önceki yıllara kıyasla da daha farklı bir görüntü verdiği kanısına varılabilir. Zira 1960-1970 yılları arasındaki dönemde, toplumsal gerçekçi anlayışın filmlere geçmesinin, kadın sorunlarını biraz daha görünür hale getirdiği gözlemlenebilir. Dolayısıyla Türk sinemasında 1960-1965 arasında başlamış olan toplumsal gerçeklik akımının (Öz 2018: 148), Türk filmlerine yeni bir soluk getirdiği şeklinde yorumlanabilir.

Türk sinemasında kadının konumunun esasen 1980 yılından sonra değiştiği söylenebilir. Zira 1980'den sonra kadının sinema filmlerinde kısmen de olsa özgürleştiği görülmektedir. Bu süreçte kadına daha önce biçilen rollerin şekil değiştirdiğine rastlanmaktadır. Kentsel filmlerde iyi-kötü kadın temsili yerine modern-geleneksel kadın temsillerinin yapıldığı, kadınların iç dünyalarının işlendiği gözlenmekte ve kadınlar güçlü bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır (Öz 2018: 149). Bununla birlikte kırsal yaşamı konu alan filmlerde de ataerkil anlayış kırılmıştır.

Netice olarak Türk sinemasında ataerkil yaklaşım kırılgnlık göstermiş, kadın ataerkil yapının etkisi altından çıkmış ve güçlü bir kimlikle var olarak Türk filmlerinde temsil edilmeye başlanmıştır. Bu yönüyle özellikle 1980'lerle başlayan süreç, ilerleyen yıllarda da Türk filmlerinde kendisini göstermiştir. Söz konusu gelişmeler doğal olarak ülkemizde çeşitli faktörlerin etkisiyle yaşanan toplumsal değişimler sonucunda gerçekleşmiş ve Türk sineması, bireylerin daha özgür biçimde temsil edilebildiği bir konuma yerleşmiştir. Nitekim bahsi geçen değişim Türk sinemasında 1990'lı yılların ortalarından itibaren oldukça güçlü biçimde görülmüş ve 2000'li yıllarda da çekilen pek çok film farklı perspektiflerden seyirciye sunulmuştur.

Cumhuriyet Dönemi Sonrası Aile Kurumundaki Değişiklikler

Cumhuriyet dönemiyle birlikte gelen yeniliklerle kadınlara tanınan haklar ve sanayileşmenin etkisiyle kadının çalışma hayatına girmesi, kadının aile içinde yeni bir konum edinmesini sağlamış, böylelikle de Türk ailesi değişim geçirerek geleneksel aile anlayışından sıyrılmaya başlamış ve modern ailenin niteliklerini benimseme yolunda önemli bir ilerleme kaydetmiştir.

Türk aile kurumu Cumhuriyet'in kuruluşu ve Cumhuriyet ile birlikte yapılan devrimler ile değişim geçirmiştir (Zafer, 2013: 131). Cumhuriyet'in ilanı Türk ailesi için karakteristik değişimlerin ve dönüşümlerin yaşandığı bir süreci işaret etmektedir (Aybey, 2016: 210). Türk ailesinin Cumhuriyet'le birlikte kazandığı geri döndürülemeyecek kadar köklü ve yaygın olan değişimlerde, Mustafa Kemal Atatürk'ün laik ve demokratik dünya görüşünün katkısını gözden uzak tutmamak gerekmektedir (Tolan, 1990: 497). Gerek Dünya'da gerek Türkiye'de zaman içerisinde meydana gelen her türlü değişim (toplumsal, siyasi, ekonomik, teknolojik vb.) aile kurumunu da değişikliğe uğratmış ve böy-

lece geleneksel geniş aileden çekirdek aileye hızlı bir değişim yaşanarak aileler küçülmüştür (Aybey, 2016: 214). Türk ailesi, göç ve kentleşmeyle beraber değişim ve dönüşüm geçirmiş, aile yapısında farklılıklar ortaya çıkmış, geçişler görülmüştür (Aktaş 2015: 431). Ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplumda artan oranda örgütlemeye, uzmanlaşmaya ve insanlar arası ilişkilerde kentlere özgü değişikliklere yol açan nüfus birikimi sürecini ifade eden kentleşme olgusu, sanayileşmeyle beraber yaşanan sosyolojik bir olgudur (Yıldırım 2011: 130). Söz konusu dönemde meydana gelen gecekondulaşma, kente göç etmiş ailelerin uyum süreçleri, tampon mekanizmaların oluşması, kadın erkek rollerinde farklılaşmalar, aile üyeleri arasındaki ilişkilerin niteliği gibi konularda örnekler içeren değişim süreci, sosyolojik, hukuki ve kültürel boyutta birçok kırılmaya, çeşitlenme ve bunalıma kapı aralamış, aile üyeleri ve toplumsal ilişkiler açısından ciddi sorunların su üstüne çıkmasına sebep olmuştur (Aktaş 2015: 431).

Göçler bir taraftan çeşitli sorunlar doğururken, diğer taraftan da Türk aile yapısının biçim değiştirmesinde etkili olmuştur. İnsanların kırsal alanlardan kentlere göç etmesiyle şehirleşme artmış ve bu iç göçler geniş aileleri bölerek yeni çekirdek ailelerin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Aybey 2016: 211).

Göç eden bireylerin uyum sorunu yaşamaları Türk aile yapısı üzerinde kaçınılmaz olarak etkili olan bir husustur. Kentleşme sürecinde göç edenlerin ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik sorunlarla karşılaşması söz konusudur. Kırsal yörelerden kentlere olan göçler neticesinde doğan çeşitli sorunlar, kentlerde başka bir kültürü ortaya çıkarmıştır. Bu kültür, kırsal bölgelerde hâkim olan kültür ve değerlerin, kentlerde sahip olunan değerlerle çatışması sonucu büyük kentlerde ortaya çıkan gecekondulaşma kültürüdür (Sevinç, Davran ve Sevinç 2018: 76).

Gecekondulaşma olgusu, temelde varlıklı kent yerleşim yerlerinin etrafında oluşan ve yoksulluklar üzerinde inşa olan bir sosyal durumdur. Gecekondu ailesi olarak anılan aileler, gecekondu kültürünü oluşturan ve yaşatan ailelerdir. Gecekondu ailesi esas olarak ekonomik güçsüzlüğüyle öne çıkmaktadır. Düşük gelir düzeyine bağlı olarak şekillenen bir yapısı bulunmaktadır (Yıldırım 2011: 129). Ayrıca toplumsal değerleri ve alışkanlıkları açısından kent ailesinin nitelikleri ile köy ailesinin özelliklerini içerisinde barındırmaktadır (Yasa 1990: 133-134). Türk aile yapısını etkileyen unsurlardan bir tanesi de dış göçler olmuştur. Zira aile bireylerinden herhangi birisinin yurt dışına gitmesi, aile yapısına direkt olarak etki eden bir faktördür. Türkiye'de iç göçlerin dışında, dış göçlerin de yoğunlukla yaşandığı zaman dilimleri olmuştur. Buna 1961 yılında ülkemizden yurt dışına çalışmak için giden Türk işçileri örnek olarak verilebilir (Koçak ve Terzi 2012: 172).

Zaman içerisinde ailenin bazı görevlerini toplumdaki başka kurumlar üstlenmiş ve ailenin işlevlerinin bir kısmının geçmişe kıyasla önemi azalmıştır. Bununla birlikte bir aile için, evrensel niteliğiyle zamanın şartlarına bağlı olarak etkinliğini yitirmeyen, ailenin psikolojik fonksiyonunun bir parçası olan sevgi işlevi her zaman önemlidir. Aile kurumunu ayakta ve sağlam tutan ilk unsur, aile bireyleri arasındaki sevgi duygusudur. Nitekim sinemada da, yansıtılan aile temsillerinde sevgi işlevinin varlığı ya da eksikliği neticesinde ortaya çıkan pek çok dramatik unsura rastlanabilmektedir.

Evrensel olarak her aile için geçerli olan bu tespit, doğal olarak Türk ailesi özelinde de geçerlidir. Bir sinema filmindeki aile temsilinin, o filmi üreten kişinin ait olduğu ülkenin gerçekliğiyle ne kadar uyum içinde olduğunun incelenmesi önemlidir. Bu bireysel yansımadan yola çıkarak toplumsal değer, yaşayış ve alışkanlıkların sinema anlatısına ne şekilde etki ettiği

ölçülebilir ve çeşitli dönemler, çeşitli ülkeler ve kültürler arasında karşılaştırmalar yapılabilir. Yine buradan hareketle, sinemanın hem evrensel duygulara ve düşüncelere hitap eden hem de son derece lokal detaylar içerebilen (film metnini üreten kişi ya da kişilerin öznel katkıları ile) bir araç olduğu söylenebilir. Sinema, kitleleri etkileme ve yönlendirme gücüne sahiptir. Bu etki ve yönlendirme, toplumsal kurumları tahakkümle şekillendirme söz konusu olursa, olumsuz bir hal de alabilir. Bu noktada, sinemada üretim yapanların nasıl bir özgürlük – sorumluluk – ifade hakkı üçgeni içerisinde sıkıştıkları gelecek çalışmaların konusu olabilir.

Yararlanılan Kaynaklar

AKTAŞ, Gül. (2015). *Türkiye'de Aile Sosyolojisi Çalışmalarına Genel Bakış. Sosyoloji Konferansları*. 419-441.

ALPTEKİN, Duygu. (2011). *Toplumsal Aidiyet ve Gençlik: Üniversite Gençliğinin Aidiyeti Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma. Doktora Tezi. Konya: T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

ASLAN, Kadir. (2002). *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk Eğitiminde Sorunlar. Ege Eğitim Dergisi*. 25-33.

AYBEY, Salih. (2016). *Osmanlı'dan Günümüze Türk Toplumunun Aile Kurumuna Bakışı ve Aile Yapısındaki Değişimin Değerlendirilmesi. Tarih Okulu Dergisi*. 27, 203-217.

AZİZ, Aysel. (1982). *Toplumsallaşma ve Kitleleşme İletişim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksek Okulu Yayınları No: 2.

BOSTAN, Hakan. (2017). *Türkiye'de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Coğrafya Dergisi*. 1-16.

BOX OFFİCE TÜRKİYE. *Tüm Zamanlar*. <https://boxofficeturkiye.com/tumzaman/?page=milyonluk-filmler&tab=1Mto2M> (Erişim tarihi: 08 Mayıs 2019).

BOZKURT, Veysel. (2018). *Değişen Dünyada Sosyoloji Temeller Kavramlar Kurumlar*. 14. Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

CANATAN, Kadir. ve YILDIRIM, Ergun. (2011). *Aile Sosyolojisi*. İstanbul: Açılım.

ÇAĞAN, Kenan. (2011). *Ailenin İşlevleri*. K. Canatan ve E. Yıldırım (Ed.). *Aile Sosyolojisi içinde*. İstanbul: Açılım Kitap.

DİKEÇLİGİL, Beylû ve ÇİĞDEM, Ahmet. (1990). *Aile Yazıları 1 Temel Kavramlar Yapı ve Tarihi Süreç*. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.

DOĞAN, İsmail. (2009). *Dünden Bugüne Türk Ailesi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.

ERKAL, Mustafa, E. (2016). *1938-1980 Dönemi Türkiye’de Sosyal Yapı ve Dinamikleri*. *Sosyoloji Konferansları*. 145-154.

ERÖZ, Mehmet. (1990). “Türk Ailesi”, *Aile Yazıları 1 Temel Kavramlar Yapı ve Tarihi Süreç*. B. Dikeçligil ve A. Çiğdem (drl.). Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.

FICHTER, Joseph. H. (2012). *Sosyoloji Nedir*. N. Çelebi (çev.), Ankara: Anı.

GIDDENS, Anthony. (2008). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı.

GIDDENS Anthony. , SUTTON Philip W. (2018). *Sosyolojide Temel Kavramlar*. Ankara: Phoenix.

GÖKALP, Ziya. (1974). *Türk Medeniyeti Tarihi 2*, İstanbul: Türk Kültürü.

GÖKÇE, Birsen. (1990). “Aile Ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme”, *Aile Yazıları 1 Temel Kavramlar Yapı ve Tarihi Süreç*. B. Dikeçligil ve A. Çiğdem (drl.). Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.

GÜLER, Deniz. ve ULUTAK, Nazmi. (1992). *Aile Kavramının Tarih-sel Gelişimi ve Türk Toplum Yaşantısında Aile*. *Kurgu Dergisi*. 11, 51-76.

GÜREŞÇİ, Ertuğrul. (2010). Türkiye’de Kentten – Köye Göç Olgusu. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*. 77-86.

KAPLAN, Neşe. (2004). *Aile Sineması Yılları 1960’lar*. İstanbul: Es.

KIR, İbrahim. (2011). Toplumsal Bir Kurum Olarak Ailenin İşlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 10.36, 381-404.

KOÇAK, Yüksel. ve TERZİ, Elvan. (2012). Türkiye’de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri. *Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 3.3, 163-184.

ORAL, Selin Süar. ve ERUS, Zeynep Çetin. (2018). Sinemada Dönüşen Aile Kavramı Üzerinden Kolektif Belleğin Kurucusu Olarak Kadın ve Erkek: “Çınar Ağacı” Filmi Örneği. [Elektronik Version] İnif E-Dergi. 213-233.

ÖZ, H. Karavar. (2018). Cumhuriyet Dönemi Türk Sinemasında Kadın Temsili. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi. 62, 143-180.

SERTTAŞ, Aybike. (2018). Sinemada Yabancılaşma ve Teknoloji Temalı Distopya: Siberpunk Anlatı. TRT Akademi. 3.5, 344-360.

SEVİNÇ, Gönül., DAVRAN, M. Kantar. , Sevinç, M. Reşit. (2018). Türkiye’de Kırdan Kente Göç ve Göçün Aile Üzerindeki Etkileri. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*. 70-82.

SEVİNÇ, Zeynep. (2014). 2000 Sonrası Yeni Türk Sineması Üzerine Yapısal Bir İnceleme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 40, 97-118.

SİNEMATİK YEŞİLÇAM. (2015) Türk Filmlerinin 90’lı Yıllardaki Gişe Durumu. <http://sinematikyesilcam.com/2015/01/turk-filmlerinin-90li-yillardaki-gise-durumu/> (Erişim tarihi: 08 Mayıs 2019).

ŞAHİNKAYA, Rezan. (1990). “Türk Aileleri Hangi Yönlerden Birbirlerine Farklılıklar Gösterirler”, *Aile Yazıları 1 Temel Kavramlar Yapı ve Tarihi Süreç*. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.

T.C. ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU TÜRK DİL KURUMU Büyük Türkçe Sözlük. <http://www.tdk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 08 Mayıs 2019).

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI SİNEMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ Türkiye’de Sinema. <http://sinema.kulturturizm.gov.tr/TR-144750/turkiye39de-sinema.html> (Erişim tarihi: 08 Mayıs 2019).

TİMUR, Serim. (1972). Türkiye’de Aile Yapısı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

TOLAN, Barlas. (1990). “Geleneksel Aileden Çağdaş Aile Yapısına Doğru.. Dünyada ve Türkiye’de Aile Yapısının Evrimi”, *Aile Yazıları 2 Kültürel Değerler ve Sosyal Değişme*. B. Dikeçligil ve A. Çiğdem (drl.). Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.

TOPSES Gürses., TOPSES, M.Devrim. (2014), *Toplumsal Olayların Bilimi Toplumbilime Giriş*. Ankara: Anı.

YAĞBASAN, Mustafa ve ATEŞ, Uğur. (2018). 1980 Öncesi ve 2000 Sonrası Türk Sinemasında Ailenin Temsili. *Akademik Bakış Dergisi*. 67, 26-40.

YASA, İbrahim. (1990). “Gecekondu Ailesi (Geçiş Halinde Bir Aile Tipolojisi)”, *Aile Yazıları 1 Temel Kavramlar Yapı ve Tarihi Süreç*. B. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.

YEŞİLDAL, Hatice. (2010). Türkiye’de 1960’larda Toplumsal Gerçekçi Sinemada Aile İdeolojisi: “Kocanın en kötüsü hiç olmayanın-dan daha iyidir”. *Ciu Cyprus International University folklor/edebiyat*. 16.61, 213-226.

ZAFER, A. Bilge. (2013). Cumhuriyet ile Birlikte Değişen Türk Aile Yapısı ve Kadının Durumu. *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 24, 121-134.

Dağılmış Ailelerin, Kaybolmuş Karakterleri: Mommy

Stüdyo Sorumlusu Yaren Kalkan

Xavier Dolan, 30 yaşında Kanadalı senarist, yönetmen ve oyuncudur. İlk filmi henüz 20 yaşındayken “Annemi Öldürdüm” ile çeken Dolan, bu film ile Cannes film festivalinden 3 ödülle ayrılmıştır. Dolan, genellikle filmlerinde aile, anne oğul ve kardeş çatışmalarını işlerken her filmine eşcinsel, ergen ve psikolojisi bozuk, düzeltilmeye çalışılan karakterler eklemektedir. Filmlerinde close upları çok yoğun kullanıp izleyene çeşitli duyguları yoğun bir şekilde yaşatmaktadır. Dış mekânlarda genel plana çıkmakta ve izleyici biraz daha özgür bırakmaktadır. Filmlerinde müzik kullanım şekli hemen hemen aynıdır. Karakterin bir olay yaşadktan sonra yaşadığı duyguyu mutlaka ona uygun bir müzik ve görüntüye uygulanan bir fitre ile (sarı, mavi, kırmızı) aktarır.

Filmin Künyesi
Yönetmen: Xavier Dolan
Senaryo: Xavier Dolan
Yapımcı: Nancy Grant
Xavier Dolan
Görüntü Yönetmeni: Andre Turpin
Müzik: Noia

Filmin Konusu:

Rehabilitasyon merkezinde kalan Steve orada çıkarttığı yangın ile kovulur. Onu almaya giden annesi başka çareler düşünmeye çalışsa da rehabilitasyon merkezinin müdürü Steve’i almak istemez ve eğer isterlerse 14. maddeyi (fiziksel ve zihinsel yönden engelli çocukları aileleri kamu hastanelerine yatırabilir) uygulayabileceklerini söyler. Diane bunu kabul etmez ve çocuğuna evinde bakmaya karar verir. Oğlunu alıp eve götürür.

İşten ayrılan Diane iş aramaktadır çünkü artık sadece kendi değil, bakıma muhtaç bir oğlu vardır. Steve dikkat dağınıklığı ve hiperaktive hastasıdır. İş arayan annesini duyan Steve babasının ceketini

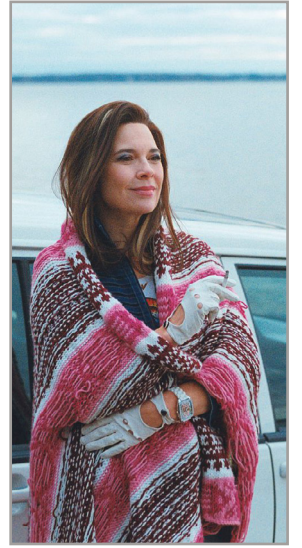
satarak eve alışveriş yapar ve annesine bir kolye alır. Annesi onun hırsızlık yaptığını düşünür ve kavga etmeye başlarlar Steve deliye döner ve annesine saldırır. Bu sırada Kyla gelir ve onlara yardım eder. Kyla ile tanışrlar. Diane, Kyla’dan Steve için yardım ister. Kyla elinden geldiğince Steve yardım eder. Hep beraber vakit geçirmeye başlarlar Steve oldukça düzelmiştir. Bir gün Diane’nin kapısı çalar ve mahkeme kâğıdı gelir. Steve’in çıkardığı yangında birinin derisi yanmıştır ve 250 bin dolar talep edilmektedir. Bunun için mahallelerinde Diane’den hoşlanan komşusundan yardım ister ancak Steve gene her şeyi bozar ve adamla kavga eder.

Steve bir türlü düzelmiyor, Diane’nin tüm uğraşları boşa çıkıyordur. Kyla, Diane ve Steve market alışverişindeyken Steve bileklerini keser. Hastaneye kaldırılır. Bir gün Diane bir araba ile gelir, arabayı yeni aldığını ve birlikte gezmeye gideceklerini söyler. Kyla, Steve ve Diane bir göl kenarına gider Diane burada oğlunun düzeldiğinin hayalini kurar ve yollarına devam ederler. Diane son çare olarak Steve’i kamu hastanesine (14.madde ile) getirmiştir. Steve kaçmaya çalışır ama yakalanır, hastaneye yatar. Steve Diane’i arar ancak ulaşamaz, annesine sesli mesaj bırakır. Düzeldiğini söylemektedir ve her şey için teşekkür eder. Kyla ailesi ile taşınacaktır. Diane tamamen yalnız kalır. Son sahnede Steve’in deli önlüğünü çıkarttıklarında Steve hızlıca önündeki cama doğru koşmaya başlar ve film biter.

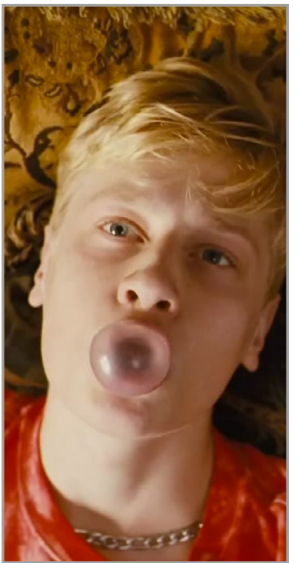
Karakter Analizi:

1.Protagonist (1. Karakter, Ana karakter): Diana, Steve’in 46 yaşındaki annesidir. 3 sene önce kocasını kaybetmiş yalnız bir kadın olarak karşımızdadır. Kendini geçindirebilecek kadar parası olan karmaşık bir kadındır. Değişik renklerde ve uyumsuz giyinen, ağzında hep sakız olan, salaş bir yapısı olsa da oğlu için bir şeyler yapmaya çalışan bir anne rolündedir. Bir anı bir anını tutmayan bir anne, otorite kuramamış dağınık bir karakterdir. Diane bir anti-kahramandır1. Anti-kahraman olarak filmin başlarında daha umursamaz bir halde gördüğümüz anne figürü 2. perdede durumun ciddiyetini kavramış daha akli başında bir hal almaya başlayıp Kyla’nın destekleri ile daha normal bir karaktere dönüşür.

2.Protagonist (1. Karakter, Ana karakter): Steve, Diane’nin oğlu. 15 yaşında, Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (DHEB) hastasıdır. İnsanlara zarar vermekten korkmayan, asosyal, başarısız, sinirlerine hâkim olamayan, bazı durumlarda annesine öfkesini yansıtan bir karakterdir ancak az da olsa merhamet duygusu hala vardır. Steve de bir anti-kahramandır. Steve bu filmin sonunda değişmen tek karakter olarak kalmaktadır.

Diana.

Steve

Kyla

²¹ Diana, Steve , Kyla

olmalıdır. Ölçek dar olduğu için genelde karakterler bel plan ya da omuz plan çekilmiştir. Filmi izlerken izleyici filme sıkışıp kalmış gibi bir ruh haline bürünür. Filmin 1:6' ya geçtiği sadece iki sahne bulunmaktadır, onlar da dış mekanda ve kahramanlarımızın çok mutlu olduğu iki plandır, sonrasında tekrar 1:1'e geçiş sağlamıştır. Filmde iç mekân kullanımı çok fazladır. Filtreler ile sine-

matografi desteklenmiştir. Senaryo ve karakter odaklı bir filmidir. Karakter anlatımları kostüm, mekân, müzik ve davranışlarla birebir örtüşüp filmin dili başarılı olmuştur. Üç pereden oluşur giriş-gelişme-sonuç olay örgüsü içinde Diane ve Steve anlatılmıştır.

3. Yan Karakter (yardımcı karakter): Kyla,

Diane'nin karşı evinde oturmakta, evli ve çocuklu bir kadındır. Kyla filmin ilk sahnelerinde kekeme, konuşamayan, geri planda olan, görünüşü oldukça mutsuz bir kadinken Diane ve Steve ile vakit geçirdikçe konuşması düzelir, onların yanında gayet iyiyken kendi ailesinin yanında yine kekeme olması ailesi ile yaşadığı sorunu izleyiciye aktarır. En büyük değişimi geçiren yan karakterdir. Filmin başlarında kimseyle konuşmayan, mesafeli yapısı büyük ölçüde değişir ancak filmin bitimine kadar gizemini koruyan birkaç olay hala vardır. Yatak odasında bulunan erkek çocuk fotoğrafları, kekemeliği, mesleğini bırakmasının nedenini bilmememiz gibi olaylardır bunlar.

Filmin Teknik Değerlendirmesi

Xaiver Dolan «Mommy filminin ölçekleri normalde 1:6 iken kendisi 1:1 olarak tasarlamıştır. Filmi açar açmaz gözümüze ilk takılan şey budur. Filmin ilk beş dakikasında tüm olayı anlayıp kahramanımızın yolculuğunda buluyoruz kendimizi. Filmin bu ölçeklerde çekilmiş olması karaktere odaklanmamız, yaşadıkları o büyük dramı iliklerimize kadar hissetmemiz için

FESTIVAL DE CANNES

M O M M Y

ANTOINE OLIVIER PILON
A N N E D O R V A L
& S U Z A N N E C L É M E N T

ASYA ÜLKELERİ VE AİLE YAPILARI

Dilara Nur Oka
İstinye Üniversitesi Öğrencisi

Aile toplumun en değerli yapı taşıdır. Toplum içindeki en küçük bütün olmasına rağmen, toplumun geleceğini belirleyen en önemli parçadır. Dünyada bulunan her ülkede ve o ülkelerin her topluluğunda bilinen bu kavram oldukça önemlidir. Nasıl her ülkenin tarihi, yiyecekleri, coğrafyası ve kültürü farklıysa aile yapısı daha doğrusu aile kültürü de farklıdır. Bugün üzerinde özellikle duracağımız konu Asya ülkelerinin aile yapısıdır fakat öncelikle bir tanımla başlamak daha doğru olacaktır.

Sadece ırk olarak değil, kıta olarak da bildiğimiz Asya, yüzölçümü olarak Dünyanın en büyük, aynı zamanda nüfus açısından en kalabalık kıtasıdır. Bunun nedeni ise içinde 53 farklı ülke bulunmasıdır. Fakat bugün hem bir ırk hem de Doğu ve Güney Asya kıtasının ev sahipleri olan Asya ülkelerinin aile yapısını inceleyeceğiz. Bahsetmek üzere seçtiğim ülkeler olan Japonya, Kore, Tayland, Tayvan, Endonezya ve Çin'in de bir o kadar benzer fakat yine de farklı aile yapıları vardır.

İlk olarak Japonya'dan başlayacak olursak, birbirlerine sadık olan Japon ev halkı genellikle çekirdek aile yapısından oluşmaktadır. Ancak, geniş aile yani büyükanne büyükbaba, hala, teyze, amca gibi akrabalık bağlarının bulunduğu kişiler genellikle birbirine yakın tutulur ve ziyaret edilir. Aslında bu, bir yönden günümüzün Türk aile yapısıyla benzerdir. Çekirdek ailenin yaygın olma nedenlerinden biri de Japonya'nın küçük yaşam alanlarının çoğu zaman evde geniş aile yapısını sınırlamasıdır. Genellikle ataerkil olan bu toplumda geçmişte ve günümüzde hâlâ bu şekilde devam eden

ailelerde baba, evin geçiminden sorumlu olur ve ailede büyük saygı görür. Anne ve çocukları mümkün olduğunca ev yaşamını kolaylaştırmaya çalışır. Kadınlar çoğu zamanını ev işlerine ve çocuk yetiştirmeye adanır. Annelerin çocuklar üzerinde etkisi büyüktür ve çocuklarının geleceği için kararların çoğunu, kendilerine sunulan en iyi eğitim fırsatlarını arayarak verirler.

Fakat artık bu durum biraz daha değişmiş ve modern aile yapısı oluşmaya başlamıştır. Yani kadın ekonomik gücünü eline almaya ve çocuğuna ekonomik anlamda da destek vermeye başlamıştır. Eğitim demişken, bunu ayrıca ahlaki eğitim olarak da düşünebiliriz. Çünkü en saygılı toplumlardan biri olan Japonlara göre yirmi farklı özür dileme şekli vardır ve yaşlılara saygıyı özel bir gün haline getiren Japonların ailelerine, büyüklerine ne kadar saygılı olduklarını buradan kolaylıkla anlayabiliriz. Kısacası, değerler ailede öğrenilir ve nesilden nesile aktarılır. Böylece toplum değerleri oluşmuş olur.

İkinci olarak Güney Kore'den bahsedecek olursak, yakın geçmişe kadar Koreli kadınlar evde durup çocuklarının eğitimiyle ve ihtiyaçlarıyla ilgilenirken, yaşamın pahalılaşması sonucu bu durum değişmiştir. Her toplumda olduğu gibi Kore'de de aileden öğrenilen belli görgü kuralları vardır. Eğilerek selam vermek, büyüklere hürmet etmek, istasyonlarda, otobüslerde, duraklarda yaşlılar, engelliler ve hamileler için ayrılan yerlere, boş olsalar bile oturmamak ve bunun gibi

birçok ahlaki değer. Aile, toplumu yansıtır. Bu yüzden ailede ne öğrenilirse çocuğun karakteri de böylece şekillenir. Kore'deki ailelerde Japonlardaki gibi çekirdek aile yapısı görülür. En az üç, en fazla beş kişilik bir aileden vardır. Çocuklar doğum günleri ve evlilik yıl dönümü gibi özel günleri aileleri ile geçirirler. Özel gün demişken, eğer biraz daha ayrıntı verecek olursak, ailelerle birlikte kutlanan özel günlere, Kore yeni yılı olan Tteokguk, Chuseok ve Koreli aileler tarafından bebekleri yüz günlük olduğunda kutlanan Baegil Janchi (yüzüncü gün kutlaması) örnek olabilir. Ayrıca Koreli aileler evlatlarını eğitim konusunda destekler ve gençler genellikle belli bir yaşa geldiklerinde ailelerinden ayrılır ve ekonomik bağımsızlıklarını erkenden kazanmak için çabalarlar.

Çin 'de aile birimi, en merkezi ve önemli kurumlardan biri olarak kabul edilir. Birçoğu için, aileleri onlara bir kimlik duygusu ve güçlü bir destek ağı sağlar. Aile, bireyler için çok önemli ilişkileri içerir ve sosyal organizasyonun temellerini oluşturur. Özellikle eski yıllarda, bir kocanın, karısının ona itaat ve sevgisi karşılığında üstünlük ve nezaket göstermesi, çocuklarının saygı ve itaati karşılığında onları koruyup rehberlik etmesi beklenmekteydi. Tabii nesilden nesile aktarılan bu aile kültürü günümüzün modern toplumunda biraz değişmiş olsa da yine de aile içi saygı korunmaktadır. Örneğin, Çin'in çoğu bölgesinde, tüm aileden özellikle de gençlerden, büyük kararlarda aile büyüklerine fikir danışması, dahası, çocuklardan, onları yetiştiren ebeveynlerine yaşlandıkları zaman bakmaları bekleniyor. Çünkü yaşlı ebeveynleri bir yaşlı bakım evine göndermek, Çin toplumunda utanç verici bir durum olarak kabul edilir.

Çin Cumhuriyeti olarak da bilinen Tayvan Adası'na gelirsek, burada geleneksel aile yapısında köklü değişiklikler olmasına rağmen, Tayvan toplumu hâlâ aile odaklı devam etmektedir. Eskiden, Tayvan'da Çin nüfusu fazla olduğu için ataerkil, geleneksel ve geniş bir aile modeli vardı. Fakat zamanla, ailenin bu geniş yapısı, Tayvan modernleşme sürecinden geçtiğinde uyum sağlamak adına küçülmüştür. Günümüzde, eskiden olduğu gibi küçük yaştan itibaren çocuklara dindarlık ve aile değerleri öğretilmektedir. Ayrıca aile, birçok sosyal olayda olduğu gibi evlilikte de önemli bir rol oynar. Buna ek olarak, günümüzde de işletmeler büyük ölçüde aileler tarafından işletilmeye devam etmektedir. Buradan anlayacağımız, aile ekonomide bile rol alan önemli bir parçadır.

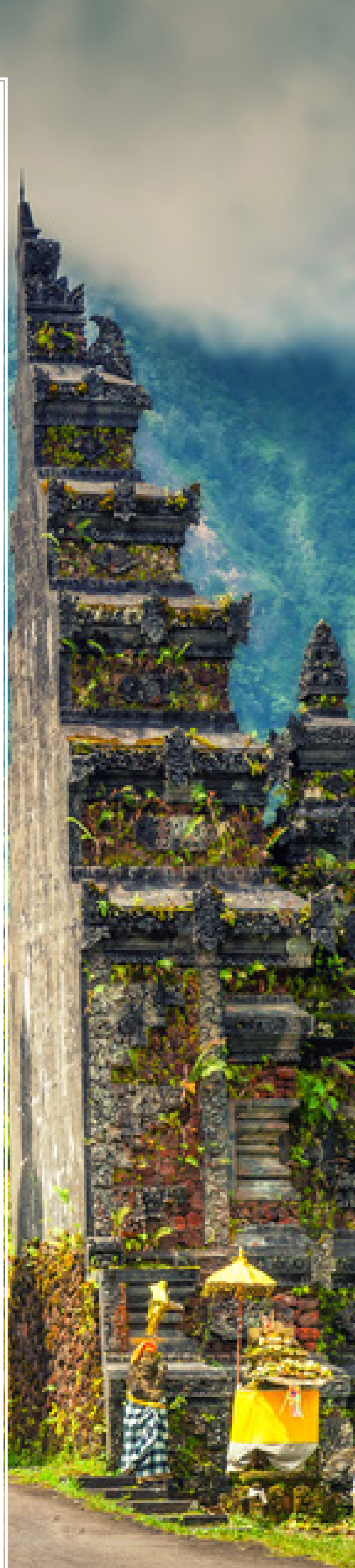
Çoğu Taylandlı için sosyal yaşamın temeli olarak kabul edilen aile kavramı genellikle geniş ve kapsayıcıdır. Tayland toplumu, geniş aileye büyük önem verilmektedir. Geniş aileler genellikle birbirine yakın yaşar, çocukların yetiştirilmesine, mali ve günlük işlere yardımcı

olur. Örnek verecek olursak ebeveynleri işe giden çocuklarla, büyükanne ve büyükbabaları ilgilenir. Her zaman yardım edecek çok sayıda insan vardır bu yüzden de kimse yalnız kalmaz. Ayrıca, geniş ailenin üyelerini, yakın komşular veya arkadaşlar bile içerebilir. Bu ülkede bazı ailevi kelimeler topluluğun diğer yakın üyeleri için de kullanılır. Böylece yakınlıkla beraber saygıda beraberinde gelir. Örneğin, büyük bir kardeş gibi gördükleri birinin adından önce “ phi “ , daha genç birine olan sevgilerini belirtmek için “ nong “ veya saygı göstergesi olarak “ khun “, kullanılır.

Dünyanın en kalabalık Müslüman ülkesi olan Endonezya’da aile kavramı oldukça önemli bir yere sahiptir. Büyükanne, Büyükbaba, teyze, dayı ve kuzen gibi akrabaları içeren geniş ailelerin tek bir yerde birlikte yaşaması çok yaygındır. Bu hem şehirlerde hem de Endonezya’nın kırsal kesimlerinde geçerli olmasına rağmen, şehirlerde çok yaygın değildir. Genel olarak, çoğu Endonezyalı aileler yakın akrabalık bağlarına sahiptir ve birbirlerine çoğu konuda destek olurlar. İnsanların ailelerine ve özellikle büyüklerine karşı sorumlulukları vardır. Endonezyalılar yaşlılarının deneyimli olduklarını düşündükleri için onlara saygı duyup tavsiyelerine uyarlar. Ayrıca çocukların yaşlılık döneminde ebeveynlerine bakmaları beklenir. Çocuklar küçük yaşlardan itibaren evde, nasıl yardım edeceklerini öğrenirler. Kırsal alanlarda, okulda olmadıkları zamanlarda çiftliklerde çalışabilirler ya da şehirlerde markette bir iş bulabilirler. Demek istediğim, aileleri onlara ahlaki ve toplumsal değerler haricinde ekonomik değerleri de aşılar.

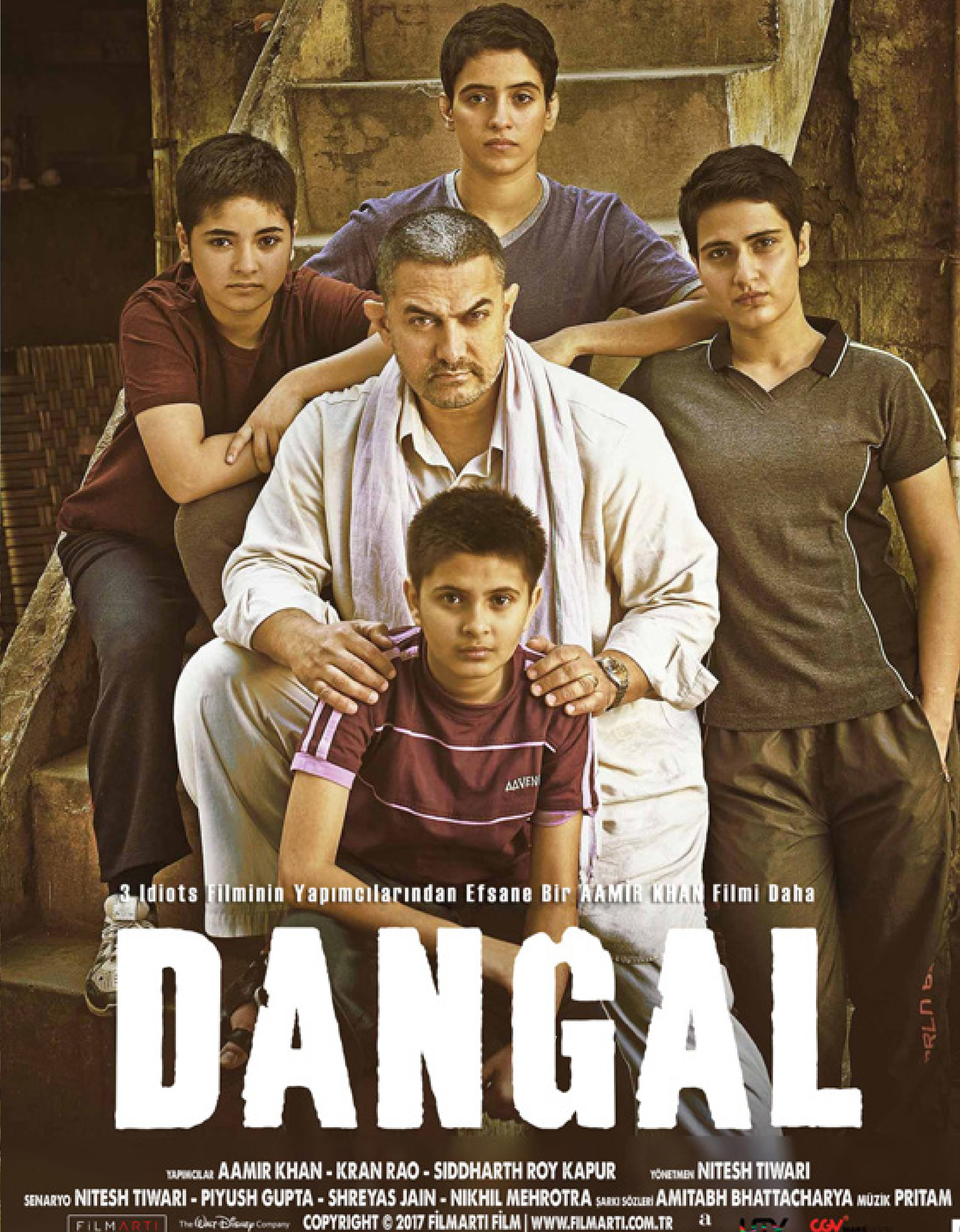
Popüler olan bu Asya ülkelerinin aile yapısını genel olarak göz önünde bulundurursak, aile onların hayatlarının önemli bir parçasıdır. Birbirlerine saygı ve sevginin haricinde, destek olurlar ve güzel vakit geçirirler. Çocuk ailenin aynasıdır. Onların, aileleri tarafından yetiştirilme tarzı da sosyal topluma yansır ve bu toplumu önemli ölçüde etkiler. Aynı zamanda dünyanın ilerde nasıl bir yer olacağına dair ipuçları verir. Çeşitli aileler birleşerek değerler birikimini ve toplumu daha sonra da o ülkeyi ve tüm dünyayı oluşturur. Bu yüzden her şey ailede başlar.

Kaynaklar
<https://culturalatlas.sbs.com.au/>
<https://www.britannica.com/place/Taiwan/Cultural-life>
<https://www.asialogy.com/japon-aile-yapisi/>
<http://tr.korean-culture.org/tr/138/contents/817>

MedyaLab Mart 2021 27

TÜM ZAMANLARIN EN ÇOK İZLENEN HİNT FİLMİ

ARAKÇILAR

18 Ocak 2019
Yönetmen: Hirokazu Ko-
re-eda

Oyuncular: Lily Franky,
Sakura Andô, Kiki Kirin,
Orijinal adı Manbiki kazoku

Osamu ve ailesi hırsızlık yaparak geçinmektedir. Yine bir gün Osamu ve oğlu bir marketten yiyecek bir şeyler çalıp eve dönerlerken küçük bir kıza rastlarlar. Kız dondurucu soğukta dışarıda kalmıştır. Aile küçük kızı evlerine almayı pek istemez fakat yaşadığı sıkıntıları öğrendiklerinde onunla ilgilenmeye karar verirler. Küçük kız kısa sürede ailenin neşesi haline gelir. Onlar hayatta kalabilmek için suç işleyerek zar zor para kazansalar da, küçük kızla birlikte mutlu bir yaşam sürerler. Fakat gizli bir sırrın ortaya çıkması ailenin ve küçük kızın hayatını tamamen değiştirir.

Aile İçi İletişim Sosyal Medya Kullanımı ile Dijitalleşerek Dönüşüyor

Melissa Feza Katlar
İstinye Üniversitesi Öğrencisi

İnternet, sağladığı pek çok olanak nedeniyle insan yaşamını kolaylaştırıyor, çeşitlendiriyor ve geliştiriyor. Bunlardan en temel olanlardan biri kolay ve hızlı iletişim. Günümüzde telefon ve mektubun yerini alan sosyal medya ile insanlar birbirleriyle kolayca iletişim kurabiliyor ve iletişim grupları üzerinden paylaşımlarda bulunabiliyor. Bu gruplar üzerinden aidiyet sağlayabiliyor. Toplumu oluşturan en küçük yapı olan aile kurumu ise dijitalleşen iletişimden çok etkileniyor ve dönüşüyor. Bu sayıda sizlere sosyal medya kullanımının aile içi iletişime etkisini anlatacağım.

İnternette yer alan iletişim mecralarının en temeli sosyal medyadır. Son yıllarda sosyal medya kullanımı toplumun tüm alanlarında ciddi bir oranda yaygınlaştı, sosyal medya kullanım sıklığı arttı. Hootsuite ve We Are Social iş birliğiyle hazırlanan 2021 Dijital Türkiye Raporu raporuna göre 2021’de Türkiye’de internet kullanıcı sayısı bir önceki yıla göre 3,7 milyon arttı. Sosyal medya kullanıcı sayısı %11 artış göstererek Türkiye’deki sayı toplam nüfusumuzun %70,8’ine eşitlendi. Artık günde neredeyse 8 saat ‘online’ız. Cep telefonu, tablet, dizi, film keyfi derken liste uzayıp gidiyor. Bu 8 saatin 3 saati sosyal medyaya ayrılmış durumda. “Whatsapp’tan mesaj atayım, Youtube’dan video izleyeyim, Twitter’den trendlere bakayım, Instagram’dan story atayım hatta story yetmedi bir de gönderi paylaşayım.” derken zamanın nasıl geçtiğini anlamıyoruz. Cihazlarımızın başından biraz yorgun ama çoğunlukla memnun kalkıyoruz. Bu arada yüz yüze iletişime ara veriyoruz. Çoğu zaman bunun farkında bile olmuyoruz. Sanaldan arkadaşlıklar kuruyoruz, aşklar yaşıyoruz, sosyal medyadaki çeşitli gruplara üye olup saatlerce

hiç tanımadığımız kişilerle konuşabiliyoruz ve bu gruplarda aidiyet hissediyoruz, önerilen kullanıcılara tıklayıp tanımadığımız insanların hayatlarını en mahremine kadar inceleyebiliyoruz. Avucumuzdaki minik cihazın içindeki bu büyülu uygulamalar bize eğlencenin, paylaşımın, iletişimin kapılarını aralıyor. Bununla yetinmeyen sosyal medya kişilere online ortamda düşünce ve fikirlerini ifade etme ve tercihlerini sunma imkanı yaratıyor, bu da sosyal medyayı farklı ve önemli kılıyor. Bu durum sosyal medyaya güç katıyor, sosyalleşme kavramına yeni ve farklı bir boyut kazandırıyor. Dijitalleşen hayatın içinde sosyal medya kullanımı ile iletişimimizi de dijitalleştiriyoruz. İnsanlar günlük hayatını iletişimle iç içe geçiriyor.

Ailenin boş zamanları birlikte değerlendirme işlevi aile dışına kayıyor

İyi bir toplumun temel gereksinimlerinden olan sağlıklı iletişimin yolu, toplumun çekirdiği olarak kabul edilen ailedeki iletişimin verimli olmasından geçiyor. Dijitalleşen toplumdaki bu iletişimsizlikten en çok etkilenen yapı aile kurumudur. Sosyal medyada geçirilen uzun sürelerin ailedeki yüz yüze olan iletişimi azaltması, aile bireylerinin aile ile paylaşımlar yapmak yerine sanal ortamda kendilerini anlatmalarına yol açıyor. Alessondra Villegas’ın deyişiyile;

“Medyanın bir aile birliğinin sosyalleşmesi biçimini etkilediği ve dolayısıyla ilişkilerini etkilediği açıktı. Zaman ve mekân sınırları olmaksızın, teknolojik araçların özellikleri, bireylerin başkaları ile sürekli bağlantı

kurma yeteneğini yaratarak, ailesel bağları ve ilişkileri geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Bu durum, medyanın en iyi yönlerinden biri olsa da, kişinin aile ile olan iletişimini olumsuz yönde etkileyerek, yüz yüze etkileşimleri ve toplumsal katılımı engelleme potansiyeline sahiptir”.

Aynı ev içerisinde birbirlerinin günlük yaşamını sosyal medyadan takip eden, mesajlaşma programıyla birbirine derdini anlatan aileler var artık. Medyayla doymuş sosyal dünyalarımız, aile ilişkilerini ve dinamiklerini etkiliyor. Günümüzde ailenin bir araya gelmesi eskiye oranla azaldı. İştenden gelen anne-baba ve okuldan gelen çocuğun bir arada bulunabildiği akşam saatleri aile iletişimi için kaçırılmayacak zaman dilimleri oluyor. Sosyal dünyalarımız aileye ayrılması gereken bu ortak zamanın kullanımını iyice kısıtlıyor. Birlikte geçirilen geleneksel akşamlar, aile masasının etrafında yemek yemek ve hikâyeler anlatmak günden güne azalıyor. Bunun yerine yemek yerken çekilen bir selfie Instagram’a yüklenirken herkes kısa bir sohbet sonrası sosyal dünyalarına dağılıyor. Aileler çocuklarını yeterince takip etmek yerine kendilerine zaman ayırdıkları zaman çocuğun aileye karşı aidiyet duygusu azalıyor ve kendini yalnız hissediyor. Bu yalnızlık, onu da sosyal medya kullanımına itiyor. Ailenin boş zamanları birlikte değerlendirme işlevi, aile dışına kayıyor. Elbette ki sorunlar sadece iletişimsizlikle sınırlı değil.

Sosyal medya evlilikler için tehdit oluşturuyor

Sosyal medya ilişkilere, evliliklere yeni bir boyut getirdi. Önceden evlilikler daha çok içki, aldatma, kumar gibi nedenlerle biterken şimdi ilk sırayı sosyal medya almaya başladı. Aşırı sosyal medya kullanımı ya da sosyal medya aracılığıyla yaşanan sadakatsizlik boşanma gerekçesi olarak sayılıyor. Tinder, Okcupid gibi flört uygulamalarında mutsuz bir evliliği olan kadın ve erkekleri sıklıkla görüyoruz. Bu kişiler aile içindeki sorunları, eşlerinden göremedikleri ilgiyi ve yakınlığı sosyal medya uygulamalarında tanıştıkları kişilerde bulmak isteye biliyorlar. Evlilikte sorunlarla yüzleşmekten kaçınan çiftler sosyal medyayı daha sık kullanıyor ve bu durum eşler arası iletişimi ortadan kaldırıyor. Çiftler aynı evin içinde farklı sanal sosyallikler yaşıyorlar. Sosyal medya uygulamaları nedeniyle eşler arasındaki kıskançlıklar artıyor, çiftler sosyal medyayı birbirlerini gözetim altında tutmak için kullanıyorlar.

“Çocukların görüntülerini herkesin göreceği şekilde paylaşmak sağlıklı değil”

Sosyal medyada yaptığımız paylaşımlarla mahremiyetin sınırlarını da daraltıyoruz. Evimize misafir davet ederken seçici davranan bizler sosyal medyada evimizin her yerini, çocuklarımızın her halini paylaşıyoruz. Sosyal dünyada bulunan bu gösteri toplumunun bir parçası olarak en güzel fotoğraflarımızı, tüm sevinçlerimizi (üzüntülerin paylaşılması hala çok kolay değil) herkese açık profillerimizde dünyanın her yerinden tanımadığımız insanlarla paylaşıyoruz. İlkokuldan bu yana görmediğimiz bir arkadaşımızın evleneceği haberini ilk öğrenenlerden biri biz olabiliyoruz. İş arkadaşımızın küçük çocuğunu küvette nasıl yıkadığını canlı olarak izleyebiliyoruz. Bu paylaşımlarla hayatlarımızı şeffaflştırıyor; adeta bir BBG evi gibi evlerimizi, hayatlarımızı insanların beğenisine sunuyoruz.

Hızla artan ebeveynlerin fotoğraflarını paylaşma eylemi “Shareting” kavramını doğurdu. Shareting kavramı çocuklarının

hayatlarının her ayrıntısını sosyal medyada paylaşan anne-babalar için kullanılıyor. Ebeveynlerin pek çoğu çocuklarının fotoğraflarını doğar doğmaz sosyal medyadan paylaşıyor hatta bazı ebeveynler çocukları adına internet sitesi kurup çocuklarının her adımını herkesle paylaşıyorlar.

Son yıllarda ‘Blogger Aneler’, ‘Youtuber Anneler’ ya da ‘Instagram Anneleri’ adıyla paylaşım yapan pek çok annenin çocuklarını sanal bir kimliğe büründürdüğünü gözlemliyorum. Moda ikonu gibi giydirilen bu çocuklar aileleri tarafından kendi kimlikleri dışında bir imajın içine yerleştiriliyorlar.

Bazı psikologlar bu konuyla ilgili, “Acaba fotoğrafları çocuk için mi paylaşıyoruz, yoksa çocuk üzerinden görülme, sosyalleşme ve beğenilme arzumuz için mi? Cevabımız, ‘çocuk üzerinden arzularımızı gidermek’ ise çocuklarımızı kendimiz için tanımadığımız, bilmediğimiz kişilerin gözleri önüne atmak anne-babalık hislerimizle örtüşüyor mu? Hayır, ‘çocuk için paylaşıyoruz’ diyorsak, tanıdığı-tanımadığı kişilere, fotoğraflarının paylaşılması, çocuklara nasıl bir fayda sağlıyor? Kendi duygularımızı tatmin için çocukların görüntülerini herkesin göreceği şekilde internet ortamında paylaşmak hiç sağlıklı değil. Çocuklara yönelik cinsel sapıklığı olanlar çocuk fotoğraflarını biriktiriyor. Ayrıca art niyetli, kötü bakışlı kişilerin bakışları, niyetleri çocuklarımızı olumsuz etkiliyor. Yetişkinler için duvarları camdan evlerde yaşamak ne kadar rahatsız edici ise çocuklar için de herkesin erişimine açık bir hayat, o kadar rahatsız edici olabiliyor. Çocuk bunu değiştirmek istediğinde, gerçekleştirmesi mümkün olabilecek mi? Böyle bir durumun çocuk üzerinde oluşturacağı olumsuz etkileri bugünden tahmin etmek oldukça zor. 20 sene sonra yüzlerce fotoğrafı herkesin erişiminde olan çocuk, bundan memnun olacak mı? Ya çocuklarımız karar verme aşamasına geldiğinde bizim paylaştığımız fotoğraflardan rahatsız olursa ya da ‘Hangi hakla her halimi sosyal medyada paylaştınız, bunu

yaparken bana sordunuz mu?’ diye bizi sorgularsa cevabımız ne olacak? Çocuk fotoğraflarını paylaşırken genellikle, ‘ama çocuğum bundan mutlu oluyor’ düşüncesine sığınabiliyoruz. Çocuğun sürekli kendi fotoğrafının çekilip paylaşılmasını istemesi doğal değil. Sürekli fotoğraflarının paylaşıldığından haberdar bir çocukta narsisizm gelişebiliyor.” diyerek çocukların görüntülerinin herkesin göreceği şekilde paylaşmanın sağlıklı olmadığını vurguluyorlar.

Modern Çağın Sorunu: Sosyal medya bağımlılığı

Sosyal medya bağımlılığı günümüzde her yaşta insanda görülen bir durum haline geldi. 7’den 70’e her kişide sosyal medya bağımlılığı olması mümkün. Klinik Psikolog Aylin Işık Yeşilay Danışmanlık Merkezi’nin internet sayfasında sosyal medya bağımlılığını şu şekilde anlatmıştır:

“Sosyal medyayı kullanıcılar oyun oynamak, boş vakti değerlendirmek, iletişim kurmak ve resim göndermek gibi birçok farklı türde eğlence ve sosyal etkinlik yapmak için ziyaret etmektedir. Her ne kadar bu durum popüler bir boş zaman etkinliği olsa da sonuçlarının aşırı ve kompulsif kullanımlara neden olması dolayısıyla bağımlılık olarak tanımlanmaya başlanmıştır. Reddedilme korkusu, benlik saygısı düşük öğrencilerin yüz yüze etkileşimlerde bulunmak yerine sosyal medya kullanımını tercih etmesinin nedeni olarak görülmüştür. Ayrıca anonim olmak ve kişinin kimliğini saklayabiliyor olması, bir kişilik özelliği olarak içedönük kişilik özelliği sergileyen bireylerin reddedilme ve alay edilme kaygısını azaltmakta ve çevrimiçi kullanımlara bağımlılığını arttırmaktadır. Bu kişiler sosyal medyayı kendilerini ifade etmek için daha güvenli bir yer olarak görmektedir. Eğer bir birey “sevilemediğini” veya “zayıf sosyal becerileri olduğunu” düşünüyorsa, aynı zamanda çok sayıda arkadaş veya takipçiye sahip olmanın bu gibi öz değerlendirmelerini değiştireceğine inanıyorsa, bu durum, bağımlılık yaratan sosyal medya kullanımını arttırabilir.

Sosyal medya kullanımı, bireylerin gerçek hayatta yaşayacağı tatmin edici deneyimleri de engelleyebilmektedir. Birey, hayatın getirdiği olumlu ve olumsuz yaşantıları deneyimleyebilmelidir. Sosyal medya bireylerin yaşamsal sorunlarıyla baş etme mekanizmalarını yok eden sanal bir haline gelebilir. Bireyin sosyal medya bağımlılığının oluşmasına neden olan faktörler tespit edilmeli ve gerçekçi baş etme mekanizmaları oluşturması desteklenmelidir.”

Modern çağın sorunu haline gelen sosyal medya bağımlılığı aile kurumunu da olumsuz bir şekilde etkiliyor. Eşler arasında büyük tartışmalara neden olurken çocuklarda da ebeveynlerle iletişimde eksikliğe yol açıyor, gelişimsel ve psikolojik sorunlara yol açıyor.

Yeni medya çağının etkisiyle birlikte çocuklar internetle çok erken yaşlarda tanışıyor ve bu teknolojiye yetişkinlerden çok daha kolay adapte oluyor. Tunalıoğlu'na göre

“Aşırı internet kullanımı modern yaşamın getirisi olarak kaçınılmaz bir problemdir. Tüm zamanını ekran başında geçiren çocuklar gelişimsel ve psikolojik açıdan bazı sıkıntılara maruz kalmaktadır. Sosyal medya bireylere her ne kadar sosyalleşme imkânı sunsa da genel anlamda bireyselliğe ve yalnızlığa mahkûm etmektedir. Bu nedenler ebeveynlere düşen görev ve sorumluluk ekran bağımlılığını yok etmek için çocuğu arkadaşlarıyla yüz yüze iletişime ve fiziksel aktivitelere teşvik etmesidir”.

Bahsettiğim sosyal medya sorunlarının çoğu sosyal medyanın bilinçsiz ve aşırı kullanımından kaynaklanıyor. Eğer ebeveynler ve çocuklar sosyal medyayı dozunda ve bilinçli kullanırsa sosyal medya eğlenceli ve bilgilendirici bir mecra. Bunun için aile içi iletişim artırılmalı ve ebeveynler çocukların sosyal medya kullanım süreçlerini takip etmelidir. Çocuklarının fotoğraflarını devamlı paylaşmamalı ve bu durumun sağlıklı olmadığını farkına varmalı. Aile içi verilecek eğitim dışında okulda verilecek eğitimler de büyük önem taşıyor. Okullarda dijital medya okuryazarlığı dersi konularak dersin içeriğinde güvenli internet ve sosyal medya kullanımı na yer verilerek çocukların bilinçlen-

mesi sağlanabilir.

Referans:

Güleç, V . (2018). AİLE İLİŞKİLERİNİN SOSYAL MEDYAYLA BİRLİKTE ÇÖKÜŞÜ . Yeni Medya Elektronik Dergisi , 2 (2), 105-120

Demir, Ü. (2016). Sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi. Selçuk İletişim Dergisi, 9 (2), 27-50.

Villegas, A. (2013) The Influence of Technology on Family Dynamics, Proceedings of The New York State Communication Association, Vol. 2012, Article 10. 1-17.

Yalçın, M. ve Yalçın, M. (2018). Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İçi İletişim İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt. 11, Sayı: 57, 738-743

Hootsuite ve We Are Social 2021 Dijital Türkiye Raporu. (2021, February 16). Retrieved March 06, 2021, from <https://www.webolizma.com/hootsuite-ve-we-are-social-2021-dijital-turkiye-raporu/>

Çocuğunuzun fotoğraflarını sosyal medyada paylaşmayın. (2015, November 4). Retrieved March 6, 2021, from <https://www.cnnturk.com/yasam/cocuklarda-narsizizm-gorulmemesi-icin-ebeveynlere-uyari>

Tunalıoğlu, Z., (2013), “İnternet Bağımlılığı”, <http://ebeveynlikakademisi.wordpress.com/2013/03/08/internet-bagimlilik/>, (30.04.2013)

Işık, A. (n.d.). Modern Sorun: Sosyal Medya Bağımlılığı. Retrieved March 06, 2021, from <https://www.yedam.org.tr/modern-sorun-sosyal-medya-bagimlilik/>

sosyal medya

BİZİM AİLE

CANIM KARDEŞİM

GÜLEN GÖZLER

NEŞELİ GÜNLER

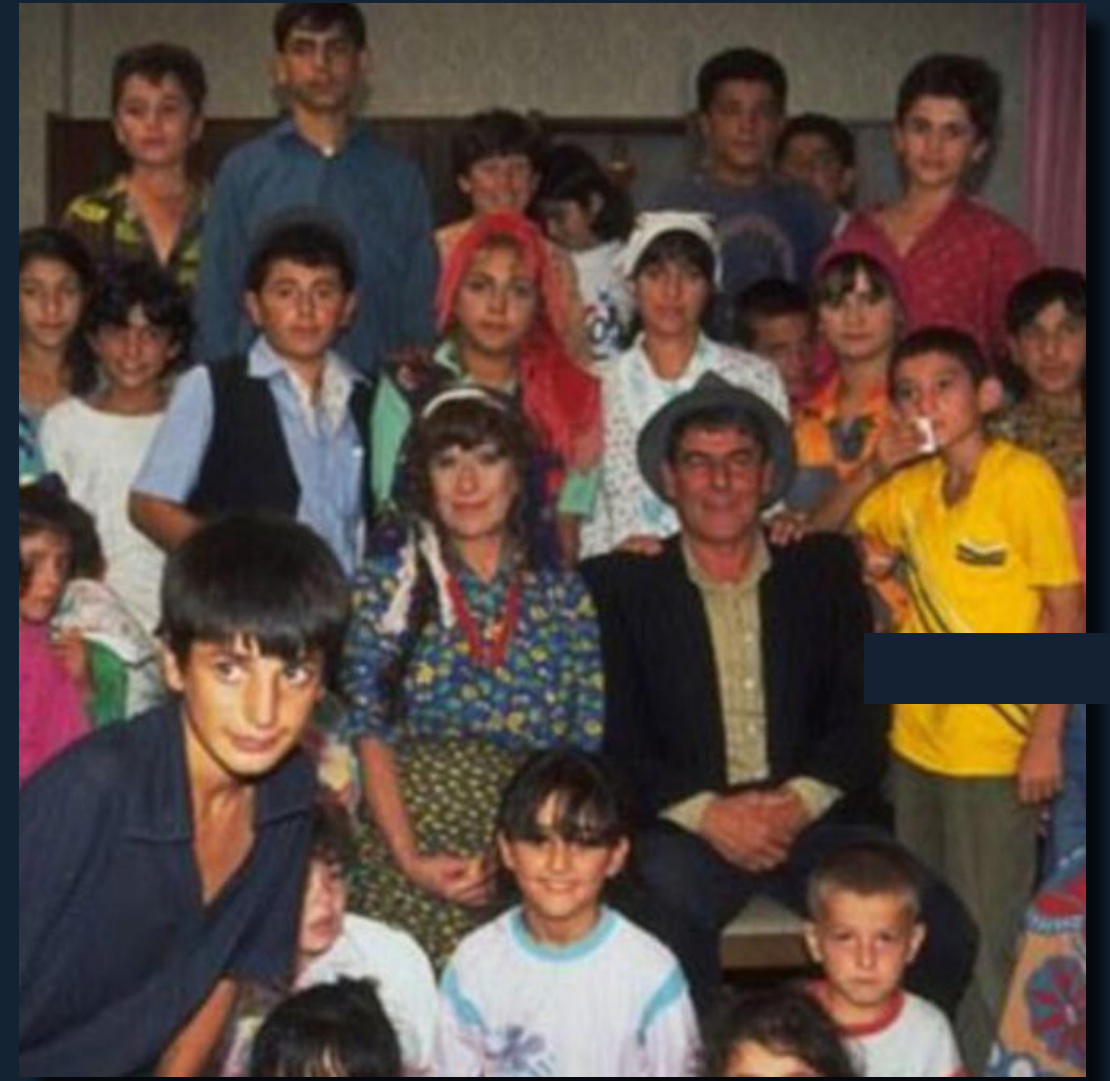
SEV KARDEŞİM

SÜT KARDEŞLER

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE AİLE ODAKLI TÜRK DİZİLERİ

Yaren Kalkan & Gizem Çınar & Furkan Tunçel
İstinye Üniversitesi Stüdyo Sorumlusu - İstinye Üniversitesi Öğrencileri

MedyaLab dergisinin bu sayısında 'aile' temasını işlemekteyiz. Aile kavramı toplumu oluşturan temel öğelerden biridir. Aile temalı bu sayımızda geçmişten yakın günümüze popülerliğini korumuş ve Türk aile yapılarını işlemiş dizileri seçmeye çalıştık. Bu doğrultuda, Türk toplumunun içinde bulunduğu ataerkil yapının yıllar geçtikçe daha modernleşmeye başladığı tespitimiz Türk dizileri için de geçerlidir. 1989 yıllarında başlayan bazı diziler 2013 yılına kadar devam etmiş ve bu yıllar içerisinde özellikle 2000'lerden sonra modernleşme daha belirgin bir şekilde dizi anlatılarına yansımıştır. Bu araştırmayı yapmamızdaki amaçlardan biri de Türk aile yapılarını değer yargılarına göre değerlendirmektir. Bununla birlikte Türk dizilerinde komedi unsurunun ne kadar yaygın kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Uzun yıllar süren dizilerin genel özellikleri aile yapıları, bağlılıklar, sevgi, sadakat, birlik olma duygusu ve komedi türü olmasıdır. Araştırmalarımızın detaylarını tablolarda sizlerle paylaştık. Hem eski dönem Türk dizilerini hatırlamak hem de değer yargılarımızı gözden geçirmek için hazırlanmış "Geçmişten Günümüze Türk Aile Dizileri" başlıklı yazımızı sizlere sunuyoruz.

BİZİMKİLER

Yapımcı: Bugay Yapım, Ar Ajans
Yönetmen: Yalçın Yelence, Erkavim Yıldırım
Kanal: TRT 1 (1989-1994), Star TV (1994-1999), (2002), Show TV (1999-2002)
Türü: Aile, Komedi
Müzik: Arif Erkin
Ülke: Türkiye
Dil: Türkçe

Hikâye: Aynı apartmanda yaşayan yedi farklı ailenin günlük yaşantılarını ve birbirleri ile olan bağlılıklarını işleyen dizidir. Günlük yaşantıları işleyen ve karakterlerin gerçekliği ile izleyici arasında bağ kurmuş Türk televizyon tarihinin en uzun dizisidir.

MAHALLENİN MUHTARLARI

Künye
Yapımcı: Hüseyin Apaydın
Yönetmen: Erdoğan Tokatlı, Nursan Esenboğa, Oğuz Yalçın, Filiz Kaynak, Avni Kütükoğlu
Kanal: Kanal 6 (1992-1994), ATV (1994-2000), Kanal D (2001-2002), Star TV (2002)
Türü: Aile, Komedi
Müzik: Özkan Turgay
Ülke: Türkiye
Dil: Türkçe

Hikâye: Temel'in Fadime'nin peşinden koşması ve buna bir türlü karşılık verilmemesi üzerine uzun soluklu bir dizi başlangıcı yapılmıştır. En sonunda Temel'e âşık olan Fadime evlenecekleri gün ütüyü unutunca yangın çıkar ve Fadime ölür. Daha sonra diziyeye Şirin girer ve mahalle yaşamı anlatılmaya devam eder.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Bizimkiler	1989-2002	Modern ve geleneksel aile yapısı	Yönetici Sabri Bey, Kapıcı Cafer.	Bütüne bakıldığında geniş bir aile tablosu görünse de dizide entrika ve oyunlar bitmek bilmez. Oaylar komedi ile tatlıya bağlanıp farklı ailelerin bir olabilmelerinin değerini içerir. Birlik, beraberlik ve sevgi ön plandadır.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Mahallenin Muhtarları	1992-2002	Geleneksel Aile yapısı	Temel, Fadime, Şirin	Mahalle, komşuluk, arkadaşlık, yardım severlik ve dostluğun önemini vurgulanmaktadır.

SÜPER BABA

Yapımcı: Şevket Altuğ, Jale Altuğ
Yönetmen: Osman Sınav, Tunca Yönder, Orhan Oğuz, Kartal Tibet, Feyzi Tuna
Kanal: ATV
Türü: Dram, Aile
Müzik: Yeni Türkü - Oya Küçümen
Ülke: Türkiye
Dil: Türkçe

Hikâye: Süper Baba dizisinde üç çocuklu, boşanmış, sabit bir işi olmayan Fikret Aksu'nun çocuklarıyla olan ilişkileri ve aşkları işlenmiştir. Namıdiğer Fiko hayatında yaşadığı olumsuzluklara rağmen çocuklarını her zaman koruyup kollamış, birlikte kalabilmenin mücadelesini vermiştir. Bunların yanı sıra çocuklarının annesi ve hayat ile verdiği çatışma da öne çıkan konular arasındadır.

KAYGISIZLAR

Yapımcı: İlksen Fırat
Yönetmen: Oğuz Yalçın, Ayhan Önal, Cankat Ergin, Samim Değer, Temel Gürsu, Uğur Erkir
Kanal: Kanal D, Star TV, Kanal 6
Türü: Aile, Komedi
Müzik: Yeni Türkü
Ülke: Türkiye
Dil: Türkçe

Hikâye: Memnun Kaygısız, üç eşi ve 36 çocuğu ile köyde yaşamaktadır. Büyük oğlunun kendilerini İstanbul'a gitmeye ikna etmesi ile çocuklarını ve eşlerini alıp İstanbul'a göç eder. Absürt ve olağan dışı halleri ile kocaman bir ailenin tüm yaşantıları İstanbul'da değişecektir.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Süper Baba	1993-1997	Parçalanmış Aile	Fikret Aksuv(Fiko)	Aile bağlarını güçlendirmeye çalışan, çocukları için mücadele eden, pes etmeyen baba figürü

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Mahallenin Muhtarları	1992-2002	Geleneksel Aile yapısı	Temel, Fadime, Şirin	Mahalle, komşuluk, arkadaşlık, yardım severlik ve dostluğun önemini vurgulanmaktadır.

ÇILGIN BEDİŞ

Yapımcı: Ayhan Aybek
Yönetmen: Ozan Aydın, Turgut Yasa-
lar
Kanal: Kanal D, Show TV
Türü: Komedi, Gençlik
Müzik: Aykut Gürel
Ülke: Türkiye
Dil: Türkçe

Hikâye: Çılgın Bediş dizisi karikatürist Özdem Öğrük'ün Gırgır Dergisinde çizmiş olduğu Çılgın Bediş karakterinin maceralarını ve başından geçen olayları temel alarak çekilmiştir. Bir genç kızın ailevi ve okul ilişkilerini, lise arkadaş grubunun başından geçenleri ve aşklarını anlatmaktadır. Anne ve babası kızları Bediş'in çılgın davranışlarına rağmen her zaman onu sevip desteklemişlerdir.

SIDIKA

Yapımcı: Atıf Yılmaz, Sadık Deveci,
Metin Erarabacı, Hayri Aslan
Yönetmen: Mahinur Ergun, Fatma-
nur Sevinç
Kanal: Show TV
Türü: Komedi
Müzik: Atilla Atalay
Ülke: Türkiye
Dil: Türkçe

Hikâye: Sıdika, Atilla Atalay'ın haya-
li karakteri üzerine çekilmiş Saka ai-
lesinin maceralarını anlatan bir dizi
olarak karşımıza çıkmaktadır. Sı-
dika'nın ailesine bakıldığında onun
aksine kendini yetiştirememiş ve
ona da engel olmuş bir aile yapısıyla
karşılaşıyoruz. Ancak Sıdika oku-
la gönderilmemesine rağmen kendi
kendini eğitebilmiş ve dış dünyayla
bağlantısını bir pencereye sığdırmış-
tır. Aile içerisindeki çatışmalara rağ-
men aynı evin içerisinde yaşamayı
başaran bir aile görmekteyiz.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Çılgın Bediş	1996-2001	Ataerkil Geniş Aile	Bediş ve dedesi	Kızlarına bağlı ataerkil geniş aile türü görülmektedir. Başına buyruk kızlarının davranışlarına rağmen daima onlara sahip çıkıp koruyup kollarlar. Sevgi ve destek öne çıkan iki temel değerdir.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Sıdika	1997-2003	Geleneksel Aile	Sıdika Saka	Kendini yetiştirememiş ve kızlarının da yetişmesine engel olan çekirdek aile yapısı gözlemlenmektedir. Çatışmalara rağmen aile yapısını sürdürebilen bir aile vardır. Aile fertlerinin aralarındaki sevgi ve bağ yansıtılmaktadır.

RUHSAR

Yapımcı: Abdullah Oğuz
Yönetmen: Ümmü Burhan, Samim Değer, Ömür Atay
Kanal: Kanal D, Euro D, D Max
Türü: Komedi, Fantastik
Müzik: Özkan Turgay, Fikret Alper
Ülke: Türkiye
Dil: Türkçe

Hikâye: Dizi Mazhar ve Ruhsar çifti-nin evlenmesi, evliliklerinin ardından kısa bir süre geçmeden Ruhsar'ın amansız bir hastalığa yakalanıp vefat etmesiyle başlar. Her ne kadar bu bir son gibi gözükse de asıl hikâye bundan sonradır. Ruhsar iyi bir ruh olarak sadece yağmur yağdığında eşi Mazhar'ın yanına gidebilme ayrıcalığına kavuşur. Mazhar'ın annesi Menkıbe'nin, oğlunu tekrardan evlendirme çabalarına rağmen Mazhar'ın Ruhsar'a olan bağlılığı ve ona olan sevgisi annesinin bu çabalarını boşa çıkarmaktadır

AYRILSAK DA BERABERİZ

Yapımcı: Birol Güven
Yönetmen: Sibel Kocataş, Raşit Çelikezer
Kanal: TRT 1 (1999-2003 İlk 3 Sezon ve 4.Sezon), ATV (2003 4.Sezon), Star TV (2003-2004 5.Sezon)
Türü: Aile, Komedi, Sitcom
Müzik: Burcu Güven
Ülke: Türkiye
Dil: Türkçe

Hikâye: Şiddetli geçimsizlikten ayrılan Berna ve Teoman aynı evi paylaşmaya devam eder. Dizide çiftin komşuları ve yaşadıkları günlük olaylar işlenmektedir. Berna ve Teoman'ın aileleri sık sık gelmekte ve aralarındaki sürtüşmeleri komedi unsuru olarak önümüze sermektedirler.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Ruhsar	1998-2001	Parçalanmış Aile	Ruhsar Mahmutoglu ve eşi	Parçalanmış aile yapısı vardır. Oğlunun eşinin ölümünden sonra oğlunu evlendirmek isteyen bir annenin çabalarına rağmen oğlunun eski eşine bağlılığı göze çarpmaktadır.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Ayrılacak da Beraberiz	1999- 2004	Modern Aile	Berna ve Teoman	Ayrılacaklar bile iyi arkadaş olarak kalan hatta aynı evde yaşamaya devam eden Berna ve Teoman sorunlar yaşasa da orta yolu hep bulacaklardır.

YEDİ NUMARA

Yapımcı: Oya Yüce

Yönetmen: Haluk Bener, Sadullah Celen

Kanal: TRT 1

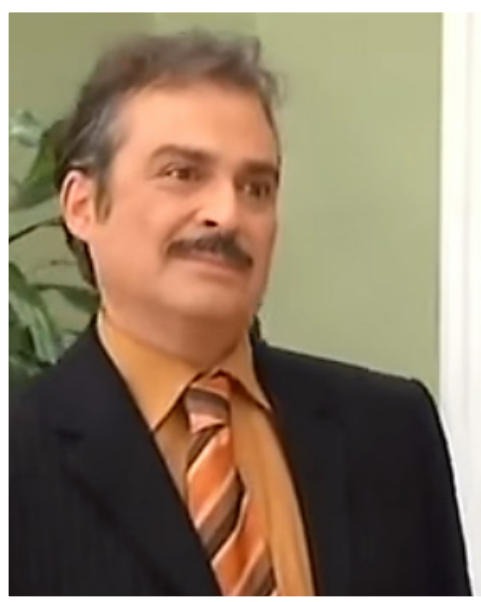
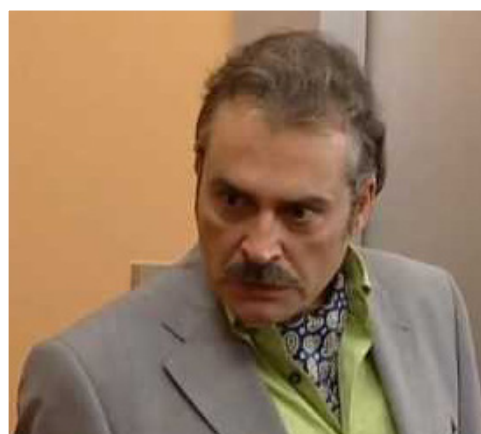
Türü: Aile, Komedi, Sitcom

Müzik: Serdar Kalafatoğlu

Ülke: Türkiye

Dil: Türkçe

Hikâye: İstanbul'a okumaya gelen 4 kız arkadaşın kiracı oldukları 7 numaralı evin sahipleri ve yeğenleri ile aralarında günlük hayatlarında geçen ve gelişen komik ilişkiler. Farklı yaşam tarzları, farklı bakış açıları. Birbirlerini anlamaya çalışırken yaşadıkları çatışmalar, birlikte verdikleri yaşam mücadelesi.

TATLI HAYAT

Yapımcı: Sibel Tuna

Yönetmen: Bora Tekay

Kanal: Show TV

Türü: Aile, Sitkom

Müzik: -

Ülke: Türkiye

Dil: Türkçe

Hikâye: İhsan ve Sevinç'in kuru temizleme dükkanları vardır. Fazla para kazanmaya başlayınca oturdukları orta halli mahalleden Etiler'e taşınırlar. Zengin komşuları ve çevreleri vardır artık ancak Sevinç bu hayatta ayak uydurmaya çalışmaz. İhsan ise Sevinç'i yeni yaşamlarına alıştırmaya çalışmaktadır. Komşuları ile bazen sürtüşmeli bazen mutlu hayatları böylelikle başlar.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Yedi Numara	2000-2003	Geleneksel Aile	Zehra ve Vahit Ballıoğlu. Apartmanda oturan gençler.	Akrabalık bağlarının olmasına karşın büyük bir aile kavramı görmekteyiz. Birbirlerine bağlı ve saf, temiz duygular içinde olan karakterler aile olabilmenin değerini öğrenmektedir.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Tatlı Hayat	2001-2004	Modernleşmeye çalışan Geleneksel aile	İhsan Yıldırım ve Eşi Sevinç	Zıtlıklara rağmen birlik olmak. Eşini olmak istemediği bir kişi olmaya zorlayan bir eş ancak her şeye rağmen yüzleri gülen bir çekirdek aile.

EN SON BABALAR DUYAR

Yapımcı: MinT Motion Pictures, Birol Güven

Yönetmen: Sibel Kocataş, Funda Karagöz

Kanal: TRT1(2002-2003 1. Sezon), Star TV (2003-2006 2-5. Sezon)

Türü: Sitcom, komedi, aile, duygusal, dram

Müzik: Burcu Güven

Ülke: Türkiye

Dil: Türkçe

Hikâye: Anne Müjgân çocukları İpek, Mustafa, Defne ve Hülya'nın ailenin babası Mehmet'ten gizli yaptıkları işleri tatlıya bağlamaya çalışırlar. Bu durum bazen hüzünlü olsa da çoğu zaman komik ve absürt olmaktan uzaklaşmaz. Tüm bu yaşananlar aslında hepimizin ailesinde benzer olan olaylardır.

ÇOCUKLAR DUYMASIN

Yapımcı: MinT Motion Pictures

Yönetmen: Bora Tekay (2010-2014,2017-2019)Raşit Çelikezer (2002-2005) Günay Köker(2010-2012)

Kanal: TGRT (2002) Atv (2002-2003, 2010-2012) Star TV (2003-2005) FOX (2013-2014) Kanal D (2017-2019)

Türü: Aile komedi

Müzik: Aydın Sarman Burcu Güven

Ülke: Türkiye

Dil: Türkçe

Hikâye: Haluk ve Meltem boşanma noktasına gelen evliliklerini, çocukları Duygu ve Emre'ye (Havuç) duyurmadan bitirmeye çalışırlar. Haluk sert bir mizaca sahip, belli kuralları olan biridir. Meltem ise dünyaya ayak uyduran, modern bir annedir. Çok yakın iş arkadaşları Selami ve Gönül ile yaşadıkları sorunları psikologlarına da anlatarak çözmeye çalışırlar. Boşanmaya çok yakındırlar ancak Haluk ve Meltem için çok önemli bir şey vardır: Çocukları.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
En Son Babalar Duyar	2002-2006	Geleneksel Aile	Baba Mehmet usta ve ailesi.	Önemli olanın aile olarak kalmak olduğu sürekli vurgulanır.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Çocuklar Duymasın	2002-2019	Geleneksel Aile	Anne Meltem, Baba Haluk, kızı ve oğlu	Geleneksel baba, modern anne, üstlerine düşülen çocuklar ile günümüzde görmeye alışık olduğumuz bir aile ortamı vardır. Birbirinden ne kadar kavga etseler de kopamayan ebeveynleri izleriz.

EKMEK TEKNESİ

Yapımcı: Osman Sınav (2002-2004)
Raci Şaşmaz (2004-2005)
Yönetmen: Osman Sınav, Sadullah Şentürk, Gürsel Ateş, Metin Günay
Kanal: ATV (2002-2004) Show TV (2004-2005)
Türü: Komedi, Dram
Müzik: İncesaz
Ülke: Türkiye
Dil: Türkçe

Hikâye: Fırıncı Nusret, karısı Ayhan Hanım ve beş kızları ile orta sınıf bir Türk ailesidir. Yaşadıkları mahalle esnafı tarafından benimsenen Nusret, sadece kızlarının değil mahallenin de babası olmuştur. Kızların hayatın içinde yaşadıkları mutlu ve hüzünlü durumları anlatan hikâyeler ve sıcak bir aile ortamı ile seyirciye samimi Türk aile yapısını sunulur.

AVRUPA YAKASI

Yapımcı: Sinan Çetin
Yönetmen: Hakan Algül (1.sezon), Jale Atabey
Kanal: ATV
Türü: Durum Komedi
Müzik: Cenk Durmazel, Cenk Sarkuş
Ülke: Türkiye
Dil: Türkçe

Hikâye: İstanbul'un en modern ve güzel yerinde Nişantaşı'da yaşayan 4 kişilik anne baba ve çocukları olan ailemiz örf ve adetlerine bağlı geleneksel Türk yapısına sahip bir ailedir. İngiltere'de okuyup Türkiye'ye geri dönen Aslı ailesinden daha modern bir hayat yaşamaya çalışmaktadır ve gelir gelmez bir dergide işe girer. İşe giren Aslı'nın hayatı ailesi, dergi ve Nişantaşı olur, böylelikle olaylar her bölümde farklı gelişir. Sık sık oyuncu değişikliğine giden dizi yıllarca dinamiğini korumayı başarmıştır.

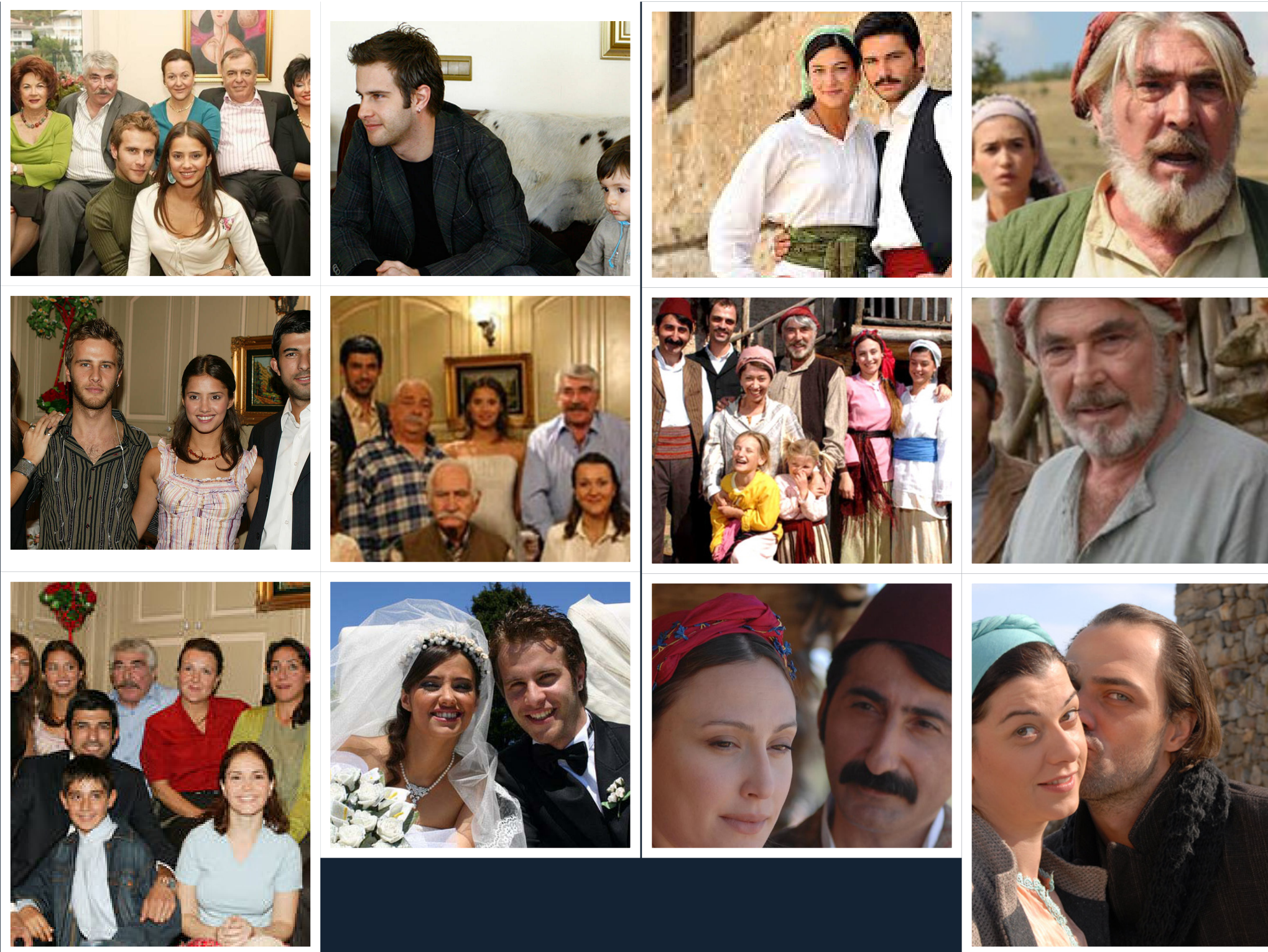
Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
En Son Babalar Duyar	2002-2006	Geleneksel Aile	Baba Mehmet usta ve ailesi.	Önemli olanın aile olarak kalmak olduğu sürekli vurgulanır.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Çocuklar Duymasın	2002-2019	Geleneksel Aile	Anne Meltem, Baba Haluk, kızı ve oğlu	Geleneksel baba, modern anne, üstlerine düşülen çocuklar ile günümüzde görmeye alışık olduğumuz bir aile ortamı vardır. Birbirinden ne kadar kavga etseler de kopamayan ebeveynleri izleriz.

YABANCI DAMAT

Yapımcı: Türker İnanoğlu
Yönetmen: Yağmur Taylan Durul Taylan
Kanal: Kanal D
Türü: Dram
Müzik: Gökhan Kırdar ve Özgür Çevik
Ülke: Türkiye, Yunanistan
Dil: Türkçe

Hikâye: Dizi üç nesil boyunca Gaziantep'te baklava zanaatıyla uğraşan geleneksel bir ailenin kızı olan Nazlı Baklavacıoğlu ve Yunan armatör Niko Angelopoulos'un bütün zorluklara rağmen birlikte olma uğruna verdikleri mücadeleyi anlatır. Birbirine âşık olan bu iki genç, bütün zorluklara beraber göğüs gerer. İlk bakışta modern gözüken Angelopoulos ailesi ve geleneksel aile yapısındaki Baklavacıoğlu ailesi, birbirlerinden ne kadar farklı gözükseler de aile içi konularında gösterdikleri tutumların aynı olduğunu görmekteyiz.

ELVEDA RUMELİ

Yapımcı: Adam Film
Yönetmen: Serdar Akar
Kanal: ATV
Türü: Aile, Tarih, Dram
Müzik: Ayşe Önder
Ülke: Türkiye
Dil: Türkçe

Hikâye: Ramiz, karısı ve beş kızı ile Makedonya'nın Pürsican kasabasında süt satarak geçinmektedir. Mutlu bir şekilde hayatlarını sürdürürken kasabaya atanan bir kaymakam ile olaylar değişecektir. Ramiz ve ailesi kendini bambaşka olayların içinde bulacaktır. O dönemin Makedonlar'ı gibi zor zamanlar onları bekliyordur.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Yabancı Damat	2004-2007	Geleneksel Geniş Aile ve Modern Geniş Aile	Nazlı Baklavacıoğlu ve Niko Angelopoulos	Dizide geleneksel ve modern geniş aile olmak üzere iki aile türü görülmektedir. Geleneklerine bağlı bir aile yapısı olmasına rağmen birlik ve beraberliğin bozulmaması için çabalayan aile üyeleri vardır. Tipik aile kavgaları vardır. Eğitimine öncelik verilen ancak tutucu davranılan bir kız çocuğu ana karakterlerdendir.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Elveda Rumeli	2007-2009	Geleneksel Aile	Ramiz, Karısı ve beş kızı	Aile olmanın önemi. Ramiz kızlarına zaman zaman kızı da her zaman arkalarında durabilmektedir. Sütçülük ile geçimini sağlayan ve ailesine bakan Ramiz sevgi dolu bir babadır. Yardım sever bir aile ile karşı karşıyayız.

Canım Ailem

Yapımcı: Erol Avcı

Yönetmen: Sadullah Celen

Kanal: ATV

Türü: Dram, Duygusal, Komedi

Müzik: Deniz Tuzcuoğlu Targan Berk

Türe

Ülke: Türkiye

Dil: Türkçe

Hikâye: Samim, Karayip açıklarında lüks bir gemi olan Cruise'da çalışan bir gemicidir. Bir gün İstanbul'dan hayatını değiştiren bir haber alır. Kız kardeşi ve eniştesini bir trafik kazasında kaybettiğini öğrenmiştir. İşinden başka bir sorumluluk almayan Samim'in artık üç yeğeninin sorumluluğunu üstlenmesi gerekmektedir. İstanbul'da yerleşik bir düzene geçen Samim, kendisini yıllar önce terk ettiği eski nişanlısıyla aynı muhitte yaşarken bulur.

BENİM ANNEM BİR MELEK

Yapımcı: Elif Yakarçelik

Yönetmen: Hakan Algül

Kanal: ATV, Star TV

Türü: Aile Komedi, Durum Komedi-si

Müzik: Targan Türe

Ülke: Türkiye

Dil: Türkçe

Hikâye: Benim Annem Bir Melek dizisinde, Çetin-Ece çiftinin ve karşı dairede oturan Çetin'in ailesinin yaşantısı anlatılır. Çetin'in annesi Neriman, gelini Ece ile birtakım sürtüşmeler yaşasa bile günün sonunda aile kavramı altında birleşirler. Buradan da anlaşılacağı gibi bu geniş ailede öne çıkan sahiplenme ve birliktelik duygusudur.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Canım Ailem	2008-2010	Geleneksel Aile	Samim, Ali	Yıllarca sorumluluktan kaçmış ancak söz konusu aile olunca sorumluluklarını bilen Samim ve aşkları arasında kalmış Ali. Aile olabilmenin, sorumluluk alabilmenin değerlerini görmekteyiz.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Benim Annem Bir Melek	2008-2010	Geleneksel Aile	Çetin Turuncu	Klasik Türk aile yapısı görülmektedir. Aileler birtakım sürtüşmeler yaşasa bile günün sonunda aile kavramı altında birleşiyorlar. Tatlı atışmalar yaşansa da sahiplenme ve birliktelik duyguları karşımıza çıkmaktadır.

LEYLA İLE MECNUN

Yapımcı: Erol Avcı

Yönetmen: Onur Ünlü, Eyüp Boz,

Murat Onbul

Kanal: TRT1

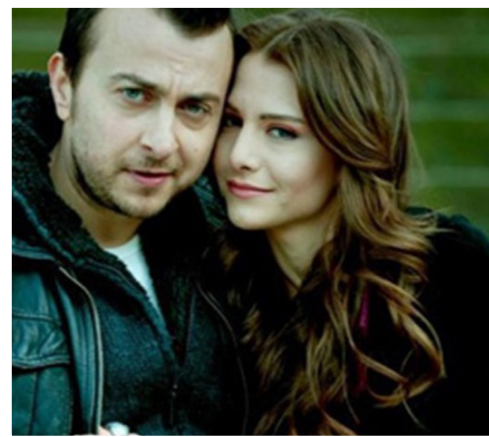
Türü: Absürt komedi

Müzik: Mehmet Erdem, Alper Atakan

Ülke: Türkiye

Dil: Türkçe

Hikâye: Aynı gün, aynı hastanede dünyaya gelen iki bebek, Leyla ve Mecnun, ailelerinin “doğar doğmaz birbirlerini buldular.” sözü üzerine beşik kertmesi olurlar. Aradan 25 yıl geçer. Bir sabah ailesi Mecnun’a durumu anlatır ve Leyla’yı istemeye giderler. Mecnun başta bu durumdan rahatsızlık duysa da Leyla’yı görür görmez âşık olur. Onu etkilemek için ne yapacağını bilemeyen Mecnun, bir gece rüyasında aksakallı dedeyi görür. Aksakallı dedenin rüyalarından çıkıp Mecnun’la yaşamaya başlamasıyla da işler karışır.

YALAN DÜNYA

Yapımcı: Ayşe E. Durmaz

Yönetmen: Jale Atabey Özberk

Kanal: Kanal D, TV2

Türü: Komedi, Sitcom

Müzik: Nil Karaibrahimgil

Ülke: Türkiye

Dil: Türkçe

Hikâye: Dizinin hikâyesi geleneklerine bağlı Kocabaş ailesinin Antakya’dan İstanbul-Cihangir’e taşınmasıyla başlar. Deniz, yanında kardeşi ile beraber bir dizide konuk oyunculuk yapmak için İzmir’den İstanbul’a gelir. Şans eseri yan yana olan dairelerde oturan Alsancak ve Kocabaş ailelerine baktığımızda birbirinden tamamen farklı aile dinamiklerini görmekteyiz. Kocabaş ailesi şehir hayatına uyum sağlamaya çalışır. Ailede öne çıkan değer aile bireylerinde oluşan farklılıklara rağmen sevgi bağıyla bir arada kalmalarıdır. Diğer yandan Alsancak ailesi ise birbirlerine her koşulda destek olma değeriy-le öne çıkar.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Leyla ile Mecnun	2011-2013	Geleneksel aile	Mecnun, İskender, Pakize, Erdal Bakkal ve İsmail Abi	Seneler sonra aşkı bulan Mecnun, çocuğunu tek başını büyütmenin zorluğu ile onu sevgiyle yetiştirmeye çalışan İskender. Zorluklar içinde birbirlerine kenenen bir aile. Kan bağı bulunmadığı halde aile olabilmeyi başaran Mecnun, İskender, Erdal bakkal ve İsmail abi.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Yalan Dünya	2012-2014	Geniş ve Modern Aile	Rıza Kocabaş ve Deniz Alsancak	Modernleşmeye çalışan ancak geleneklerine bir o kadar bağlı bir aile vardır. Diğer aile türü de bir o kadar geleneksellikten uzak modern bir ailedir. Geniş aile birlik ve beraberliği sağlamak adına geleneklerini sürdürmeye çalışır. Babadan oğula aktarılmaya çalışılan bir iş yapısı görülmektedir.

SEKSENLER

Yapımcı: Birol Güven

Yönetmen: Birol Güven (2012)Müfit

Can Saçıntı (2012-2016)Bora Tekay

(2016-2017/2019-günümüz)

Kanal: TRT 1

Türü: Sitcom

Müzik: Ümit Besen, Burcu Güven

Ülke: Türkiye

Dil: Türkçe

Hikâye: 1980'lerin Türkiye'sini anlatan Seksenler dizisinde Çınaraltı mahallesinde, Özdemir ailesine misafir oluyoruz. Ailenin babası Fehmi anne Rukiye ve kardeşler Ahmet, Nazlı ve Çağatay. Almanya'dan gelen kuzen Şahini de unutmamak gerek tabi. Dönemin Türkiye'sinin zorlukları altında memur olan Fehmi Özdemir ailesini dönemin zorluklarından korumaya çalışırken aynı zamanda geleceğe de karısı Rukiye ile hazırlamaya çalışırlar.

ARAMIZDA KALSIN

Yapımcı: Erol Avcı

Yönetmen: Hatice Memiş, Güzide

Balcı

Kanal: Star TV

Türü: Aile, Dram, Komedi

Müzik: Ayтуğ Yargıç

Ülke: Türkiye

Dil: Türkçe

Hikâye: Batmak üzere olan et lokantaları ile uğraşan Bahattin ve ailesine yıllar önce bir emanet olarak bırakılan Yedigâr çıkıp gelir. 12. evlilik yıl dönümlerinde aldatıldığını öğrenen Yedigâr, annesinden ona kalan eşyalar arasında bir mektup bulur ve hiç beklemeden Bahattinler'in yanına gider ve olaylar gelişir.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Seksenler	2012 - günümüz	Geleneksel Aile	Baba Fehmi, büyük oğul Ahmet, anne Rukiye, kardeşler Nazlı, Çağatay, Alman kuzen Şahin	Özdemir ailenin babası Fehmi çocuklarını bir arada tutmayı çok ister. Anne Rukiye'nin tek istediği çocuklarını evlendirip sigortalı işleri olmasıdır. Çocuklar ise hayatın bazen neşeli bazen üzücü durumları ile kendi yollarını çizmeye çalışmaktadır.

Dizinin Adı	Yayın yılı	Dizideki Ailenin Türü	Ailede Öne Çıkan Karakter	Ailede Öne Çıkan Değer
Aramızda Kalsın	2013-2015	Geleneksel Aile	Bahattin, Hüsne ve Yedigâr	Aile olmanın değeri ve birlik olmanın verdiği haz. Kalabalık Türk ailesine büyük bir örnektir. İnsanların beraber ve sevgi dolu olduklarında her zorluğun altından kalkabileceklerini göstermektedir.

Türkiye’de Aile Yapısı

İstinye Üniversitesi
Klinik Psikolog Saime S. Özgül

Röp.Gerçekleştiren
İlayda Marangöz

Sayın Klinik Psikolog Saime S. Özgül ile birlikte “Aile” teması altında gerçekleştirdiğimiz röportajda:

Aile Yapısı, Türkiye’de aile profili, Medyanın hedef kitleye yansıttığı aile profilleri, Aile içi cinsiyetçilik gibi soruların yanıtlarını aldık.

Değerli görüşlerini ve bilgilerini bizimle paylaştığı için kendisine teşekkür ediyoruz. Röportajı izlemek için QR kode desteğinden faydalanabilirsiniz.

youtube/isümed

Sosyal Medyanın Çekirdek Aile Üzerindeki Etkileri Üzerine Bir Söyleşi

Enes Dilli
İstinye Üniversitesi Öğrencisi

Günümüzde sosyal medya her birimiz için vazgeçilmez bir mecra. Zamanımızın birçoğunu sosyal medyada geçirdiğimiz gerçeğini artık kabul etmekteyiz. Peki, bu durum bizleri nasıl etkiliyor? Sosyal medyanın insanların üzerinde oluşturduğu olumlu ve olumsuz etkileri görebilmek mümkün. Bazı araştırmalara göre sosyal medya gençlerin sosyal olmasına vesile oluyor. Bunun tersi olarak da olumlu etkisine örnek vermek gerekirse, sosyal medya gençler için yeni bir iş alanı da olabiliyor. Birçok araştırma sosyal medyanın toplumdaki farklı kesimler üzerindeki etkisini incelemektedir. Bu yazıda da sosyal medyanın eşler üzerindeki etkisini görebilmek adına bir çift ile yapılan röportajı irdelleyeceğiz

- Sosyal medyayı günde ne kadar süre kullanıyorsunuz ve hangi sosyal medya araçlarını kullanıyorsunuz?

(K): Yoğun kullanımda 3-4 saat, az kullanımda 2-3 saat sosyal medyada geçiyor. En fazla kullandığım sosyal medya aracı ise Instagram.

(E): Ortalama olarak 3 saatim sosyal medyada geçiyor. En fazla kullandığım sosyal medya aracı da YouTube ve Instagram.

- Sosyal medyayı ne amaçla kullanıyorsunuz?

(K): Sosyal medyanın olumsuz yönlerini örtmek, kendi yaşantımı insanlara göstermek, örnek olmak ve insanları teşvik etmek amacıyla sosyal medyayı kullanıyorum. Bildiğiniz üzere sosyal medyada insanları olumsuz yönde etkileyen birçok etken var. Ancak bu

olumsuzlukların karşısında sosyal medyayı terk etmek yerine bu mecralarda olarak insanlara güzel olanı, faydalı olanı göstermeyi ve insanları teşvik etmeye çalışıyorum. Bunun dışında eğlence ve bilgi edinme amaçlı da kullanıyorum.

(E): Sosyal medya araçlarından Instagram’ı daha çok çektiğim fotoğrafları paylaşmak ve YouTube’de ürettiğim içeriklerin tanıtımını yapmak amacıyla kullanıyorum.

- Sosyal medyayı ne zaman kullanıyorsunuz? Beraber olduğunuz zamanlarda sosyal medyada vakit geçiriyor musunuz?

(K): Genelde çalışma molalarında kullanıyoruz. Beraber olduğumuz vakitlerde telefonumuzu kapatıp beraber aktiviteler yapmaya çalışıyoruz. Sadece sosyal medyada paylaşım saati geldiğinde paylaşımları yapıyoruz.

- Sosyal medyada karşılaştığınız başka kişilerin hayatları sizi olumlu/olumsuz etkiliyor mu?

(K): Olumsuz olarak etkilemiyor. “Başkasında şu eşya var bizde de olsun” demem mesela. Çünkü sahip olduğumuz şeyler bizim için en değerlisi. Hayatımdan memnunum. Şu yönden etkiliyor: Örneğin bir eşya almak istediğimde o eşyaya sahip kişilere bakıp nasıl bir eşya, kullanım alanları neler gibisi araştırmalar yapıyorum ya da ilgilendiğim alanlarla ilgili başka kişilerin profiline bakıp çıkarımlar yapabiliyorum.

(E): Eşime katlıyorum. Sahip olduğumuz hayatımızdan mem-

nunuz. Elimizdekilerin kıymetini biliyor olmak bizi mutlu ediyor. Ben de teknolojik cihazların deneyimi için o cihazları kullananları inceliyorum. Bunun dışında olumsuz yönde etkilediğini söyleyemem.

Yapılan röportajdan yola çıkarak şunları söyleyebilirim: Gördüğüm bu kişiler, sosyal medyanın olumlu yönlerini keşfedip kendilerine bir amaç belirlediklerinden aile içi iletişimi negatif yönde etkilemeyen bir düzene sahip olmuşlardır. Bu nedenle sosyal medya platformları onlar için kendileri ve aile atmosferleri açısından yıpratıcı ve yorucu bir yere dönüşmemiştir. Sosyal medya artık vazgeçilmezimiz ancak sosyal medyayı nasıl kullanacağımızı bilmek içerisinde kaybolmamanın temel formülü.

nisan 2021
6.SAYI

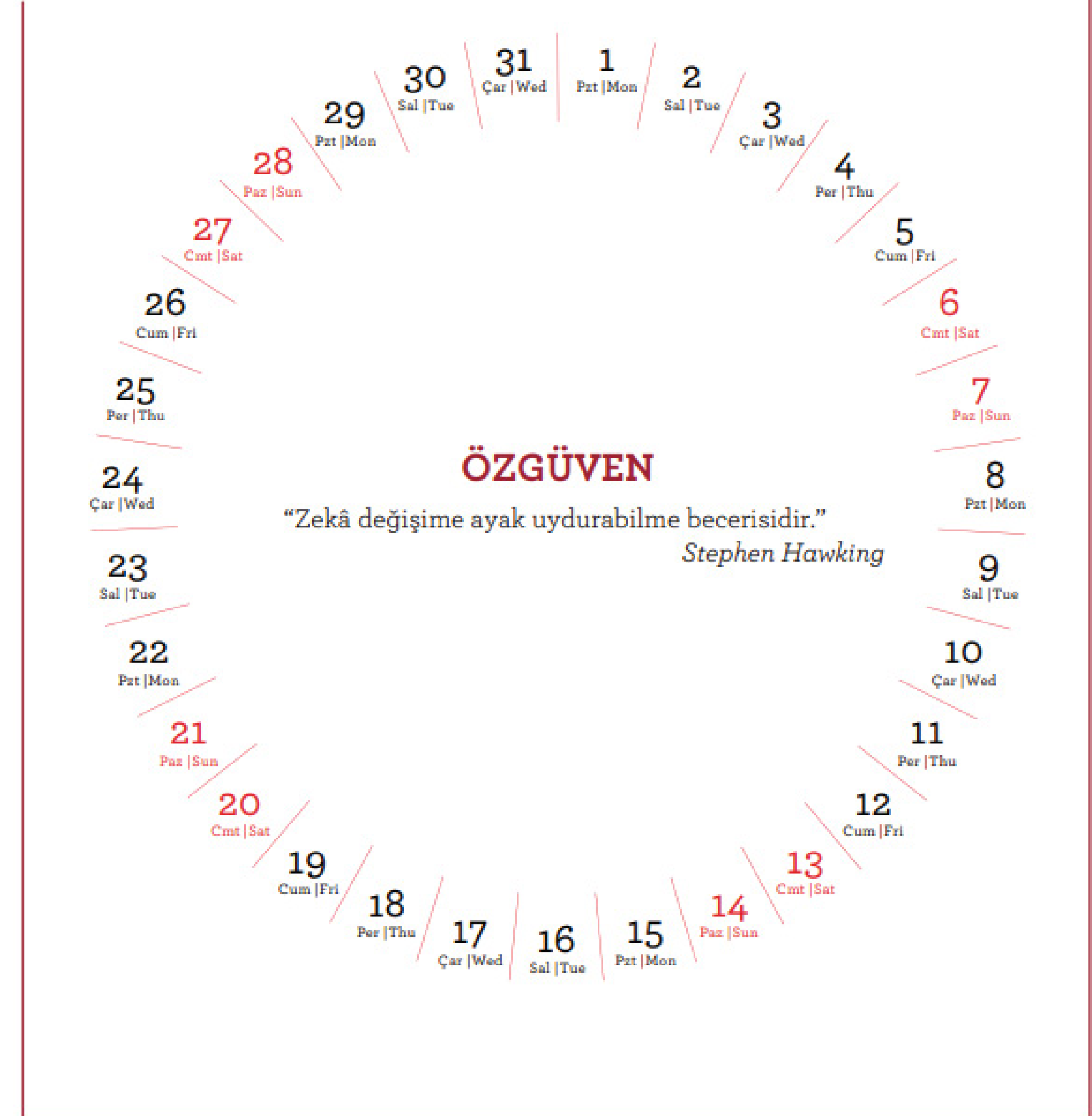
MEDYALAB DERGİSİ İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ MEDYA ÇATIŞMALARI UYGULAMA
VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (İSÜMED) TARAFINDAN ÇIKARILMAKTADIR.

GOÖ

MEDYALAB

MedyaLab Mart 2021 61

MART
MARCH

İSÜ | MİD

Medya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi